

ÅRSREDOVISNING 2018

2018-01-01 – 2018-12-31

Org. nr. 556740-0246

ÅRSREDOVISNINGEN OMFATTAR

Förvaltningsberättelse.....	3
Koncernens rapport över totalresultat.....	6
Koncernens balansräkning.....	7
Koncernens rapport över förändringar i eget kapital	9
Koncernens rapport över kassaflöden.....	10
Moderföretagets resultaträkning och rapport över totalresultat	11
Moderföretagets balansräkning.....	12
Moderföretagets förändringar i eget kapital	14
Moderföretagets kassaflödesanalys	15
Noter med redovisningsprinciper och bokslutskommentarer	16

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Styrelsen och verkställande direktören i FAM AB (FAM), org. nr. 556740-0246, får härmed avge årsredovisning för verksamheten i moderföretaget och koncernen för räkenskapsåret 2018-01-01 – 2018-12-31, bolagets 12:e verksamhetsår. Efterföljande resultat- och balansräkningar, kassaflödesanalyser och noter utgör en integrerad del av årsredovisningen. Bolaget har sitt säte i Stockholm.

Verksamhet

FAM äger en aktieportfölj av i huvudsak mogna nordiska bolag. FAM har en ägarpolicy som innebär långsiktighet och engagemang i bolagen med målsättningen att skapa direktavkastning och värdeutveckling till sina aktieägare. FAM bedriver en förvaltningsverksamhet som aktivt driver ägarfrågor i de olika innehaven samt utvärderar nya potentiella investeringar. Den absolut största delen av FAM:s arbete syftar till ägarförvaltning, vilket innebär att arbeta med frågor i och kring existerande innehav. Därutöver bedriver koncernen industriverksamhet genom den helägda underkoncernen IPCO som är en globalt ledande leverantör av industriella processlösningar.

FAM ägs av Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse (KAW), Marianne och Marcus Wallenbergs Stiftelse (MMW) och Stiftelsen Marcus och Amalia Wallenbergs Minnesfond (MAW) (gemensamt benämnda Wallenbergstiftelserna). Visionen är att FAM ska vara en av Sveriges mest engagerade, långsiktiga, värdeskapande och respekterade ägare av ledande bolag, för att stödja Wallenbergstiftelsernas landsgagneliga ändamål.

FAM:s tillgångar

De största innehaven i FAM:s portfölj är noterade SKF, Stora Enso och Munters samt onoterade IPCO, Höganäs, Nefab och Bergvik Skog. Samtliga är långsiktiga strategiska innehav. Utöver dessa har FAM ytterligare några noterade investeringar, ett fåtal direktägda onoterade innehav och fonder. Likviditeten har till största delen placerats i räntebärande tillgångar med mycket låg risk, men även till en begränsad del i fondinvesteringar. FAM:s portfölj framgår i detalj nedan.

Mkr	Värde	Värde	FAM:s	FAM:s	Andel av	Totalavk. ¹
FAM:s innehav	31 dec 2018	31 dec 2017	Kapital- andel (%)	Röstandel (%)	FAM:s kapital (%)	inkl. utd (%)
Noterade innehav						
SKF	8 451	11 276	13,8	28,8	20	-24
Stora Enso	8 929	10 421	10,2	27,3	21	-22
Munters	713	1 158	11,4	11,4	2	-38
Saab	–	370	–	–	–	–
Onoterade innehav						
IPCO	5 179	5 078	100,0	100,0	12	–
Höganäs	4 523	4 203	50,0	50,0	10	–
Nefab	1 050	989	50,0	50,0	2	–
Bergvik Skog	5 979	4 957	15,5	15,5	14	–
Övriga innehav						
Övriga direkta innehav	931	1 055	–	–	2	–
Fondinnehav	643	857	–	–	1	–
Likvida medel och obligationer	6 799	5 915	–	–	16	–
Summa	43 197	46 279			100	

¹ Aktiens totalavkastning under året, utan hänsyn till tidpunkten för FAM:s eventuella köp eller sälj

Beskrivning av större innehav

NOTERADE INNEHAV	SKF	Världsledande tillverkare av kullager och andra relaterade produkter
	Stora Enso	Globalt ledande leverantör av förnybara material inom kartong, förpackning, biomaterial, träkonstruktioner och papper
	Munters	Leverantör av hållbara klimatlösningar för krävande industri- och jordbrukslösningar
ONOTERADE INNEHAV	IPCO	En global leverantör av industriella processlösningar
	Bergvik Skog	Ett av Europas största skogsägande bolag
	Höganäs	Världsledande metallpulvergrupp
	Nefab	Optimerade förpackningslösningar som reducerar total kostnad och miljöpåverkan

Därutöver har FAM ett antal ytterligare mindre investeringar, inklusive ACR, Glo, Kivra och Peltarion.

Utveckling av förvaltat kapital

FAM:s ägande fokuserar som tidigare beskrivits på ett fåtal strategiska innehav som påverkar portföljens totala avkastning. FAM:s mål är att långsiktigt driva utvecklingen av dessa bolag och skapa en real avkastning vilket innebär att jämförelsen med börsens utveckling inte är helt relevant, men används ändå här som en generell referens. FAM:s tillgångar har under 2018 minskat med 7 (+12)% från ca 46 mdr kronor till ca 43 mdr kronor. Under samma period har Stockholmsbörsen (SIX Generalindex) sjunkit med 8 (+6)%. I snitt under de senaste 5 åren har FAM:s kapital årligen ökat med 5%, samtidigt som Stockholmsbörsen stigit med 4%.

FAM:s avkastning under 2018 har påverkats av att de största innehaven SKF och Stora Enso hade en negativ kursutveckling. Detta motverkades av de tillgångar som var konservativt placerade i kassa och räntebärande instrument för framtida strategiska investeringar och därmed inte hade någon värdenedgång. De onoterade innehaven i IPCO, Höganäs och Nefab värderas till FAM:s andel av eget kapital vilket principiellt understiger marknadsvärdet och endast utvecklas med bolagens resultat.

	2014	2015	2016	2017	2018	Genomsnitt 2014-2018
Tillgångar, Mkr	36 221	37 061	41 368	46 279	43 197	
Värdetförändring %	5%	2%	12%	12%	-7%	5%
SIX Generalindex ¹	12%	7%	6%	6%	-8%	4%

Investeringar och avyttringar

FAM förvärvade under året ytterligare aktier i SKF och Bergvik Skog samt förvärvade aktier i Peltarion. Därutöver gjorde FAM några begränsade tilläggsinvesteringar i övrig existerande portfölj. Under året avyttrades innehavet i Saab samt ytterligare ett antal mindre direktinvesteringar och fonder. Nettoeffekten av ovanstående affärer var att FAM:s likvida position ökade med nästan 1 mdr kronor under året.

Utdelningar

FAM erhöll från sina innehav totalt 722 (760) Mkr i utdelningar under året varav SKF och Stora Enso utgjorde de enskilt största delarna med 341 (341) Mkr respektive 337 (287) Mkr. FAM erhöll också ränteintäkter om 58 (43) Mkr.

¹ Källa: Bloomberg. SIX Generalindex (SIX GX) speglar kursutvecklingen av bolag noterade på Stockholmsbörsen.

Styrelse

Inga förändringar av styrelsens sammansättning har skett under året.

Resultat och ställning

Koncernens resultat från investeringsverksamheten, inklusive värdeförändringar, uppgick under 2018 till -2 611 (5 264) Mkr. Rörelseresultatet industriverksamheten uppgick till 91 (-186) Mkr. Årets resultat uppgick till -2 404 (4 916) Mkr. För moderföretaget uppgick årets resultat till -2 649 (4 304) Mkr.

Likvida medel uppgick vid årets utgång i moderföretaget till 6 792 (5 915) Mkr samt i koncernen till 7 209 (6 252) Mkr.

Det egna kapitalet i moderföretaget var per balansdagen 41 453 (44 618) Mkr. Koncernens egna kapital var 43 092 (46 011) Mkr.

Förvaltningskostnad

Förvaltningskostnaderna för moderföretaget och koncernen, vilka uppgår till 128 (109) Mkr, motsvarar 0,3 (0,2)% av det förvaltade kapitalet.

Personal

Moderföretaget hade under 2018 i medeltal 7 (6) anställda. Motsvarande för koncernen var 622 (564) anställda.

Framtida utveckling

Den globala makrosituationen är en stor osäkerhetsfaktor för den framtida utvecklingen. FAM:s tillgångar är för de noterade innehaven beroende av aktiekursen, som liksom för de onoterade innehavens värde i sin tur är avhängig av respektive innehavs specifika position på sin marknad såväl som den makroekonomiska utvecklingen.

Förslag till resultatdisposition

Till årsstämmans förfogande står följande vinstmedel:	Kr
Överkursfond	14 362 765 525
Balanserad vinst	28 738 562 009
Årets resultat	-2 648 782 945
Totalt	40 452 544 589
Styrelsen föreslår att vinstmedel disponeras enligt följande:	
– utdelning på preferensaktier	78 021 900
– utdelning på stamaktier	471 978 100
– återbetalning av villkorade aktieägartillskott	250 000 000
– i ny räkning överföres	39 652 544 589
Totalt	40 452 544 589

Föreslagen utdelning uppgår till 550 Mkr och föreslagen återbetalning av villkorade aktieägartillskott uppgår till 250 Mkr, tillsammans 800 Mkr. Koncernens eget kapital hänförligt till moderföretagets aktieägare per den 31 december 2018 var 43 092 Mkr och fritt eget kapital i moderföretaget var 40 453 Mkr. I fritt eget kapital ingår 6 263 Mkr avseende orealiserade värdeförändringar vid värdering till verkligt värde. Med hänvisning till ovanstående samt vad som i övrigt kommit till styrelsens kännedom är det styrelsens bedömning att den föreslagna utdelningen är försvarlig med hänvisning till de krav som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets och koncernens eget kapital liksom på bolagets och koncernens konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

KONCERNENS RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT

Belopp i Mkr	Not	Räkenskapsåret	
		2018	2017
Intäkter från investeringsverksamheten			
Utdelningar		722	730
Ränteintäkter		32	41
Värdeförändringar		-3 550	4 256
Resultatandel i joint ventures	5b	313	346
		-2 483	5 373
Förvaltningskostnader	6, 9–12	-128	-109
Resultat från investeringsverksamheten		-2 611	5 264
Industriverksamheten			
Intäkter	7	1 887	216
Kostnader för sålda varor		-1 060	-167
Bruttoresultat industriverksamheten		827	49
Försäljningskostnader		-293	-27
Administrationskostnader		-247	-161
Forsknings- och utvecklingskostnader		-29	-2
Övriga rörelseintäkter		10	9
Övriga rörelsekostnader		-177	-54
Rörelseresultat industriverksamheten	8–12	91	-186
Resultat före finansiella poster		-2 520	5 078
Finansiella intäkter		46	–
Finansiella kostnader		-14	-6
Finansnetto	13	32	-6
Resultat före skatt		-2 488	5 072
Inkomstskatt	15	-1	-176
Årets resultat		-2 489	4 896
Övrigt totalresultat			
Poster som kan komma att omklassificeras till resultaträkningen			
Andel av övrigt totalresultat i joint ventures	5b	67	33
Årets omräkningsdifferenser		16	-8
Poster som inte ska omklassificeras till resultaträkningen			
Andel av övrigt totalresultat i joint ventures	5b	1	2
Aktuariella vinster/förluster hänförliga till förmånsbestämda pensionsplaner	12	1	-10
Inkomstskatt hänförlig till posten ovan		0	3
Övrigt totalresultat för året		85	20
Summa totalresultat för året		-2 404	4 916
Årets resultat hänförligt till:			
Moderföretagets aktieägare		-2 489	4 896
Innehav utan bestämmande inflytande		0	–
Summa totalresultat hänförligt till:			
Moderföretagets aktieägare		-2 404	4 916
Innehav utan bestämmande inflytande		0	–

Noterna på sidorna 16 till 65 utgör en integrerad del av denna års- och koncernredovisning.

KONCERNENS BALANSRÄKNING

Belopp i Mkr	Not	2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	16		
Patent och licenser		53	56
Teknologi och kundrelationer		1 530	1 590
Goodwill	39	2 397	2 483
Övriga immateriella anläggningstillgångar		69	106
Summa immateriella anläggningstillgångar		4 049	4 235
Materiella anläggningstillgångar	17		
Mark och byggnader		168	151
Maskiner		317	306
Inventarier, verktyg och installationer		19	18
Övriga materiella anläggningstillgångar		87	59
Summa materiella anläggningstillgångar		591	534
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i intresseföretag	5a	17 693	22 064
Andelar i joint ventures	5b	5 573	5 192
Fordringar hos intresseföretag och joint ventures	19	55	64
Andra långfristiga värdepappersinnehav	20	7 391	7 452
Andra långfristiga fordringar	21	517	517
Förutbetalda pensioner	12	–	9
Uppskjutna skattefordringar	22	246	222
Summa finansiella anläggningstillgångar		31 475	35 520
Summa anläggningstillgångar		36 115	40 289
Omsättningstillgångar			
Varulager	23	397	345
Kundfordringar	24	341	359
Aktuella skattefordringar		167	14
Övriga fordringar		356	304
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	25	29	24
Kassa och bank	26	7 209	6 252
Summa omsättningstillgångar		8 499	7 298
SUMMA TILLGÅNGAR		44 614	47 587

Noterna på sidorna 16 till 65 utgör en integrerad del av denna års- och koncernredovisning.

KONCERNENS BALANSRÄKNING, forts.

Belopp i Mkr	Not	2018-12-31	2017-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital hänförligt till moderföretagets aktieägare			
Aktiekapital	27	1 000	1 000
Övrigt tillskjutet kapital	27	31 858	31 738
Reserver		308	225
Balanserade vinstmedel inklusive årets resultat		9 926	13 048
		43 092	46 011
Innehav utan bestämmande inflytande		0	–
Summa eget kapital		43 092	46 011
Skulder			
Långfristiga skulder			
Långfristiga räntebärande skulder	29–30	15	–
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	12	8	3
Övriga avsättningar	31	46	33
Uppskjutna skatteskulder	22	681	761
Summa långfristiga skulder		750	797
Kortfristiga skulder			
Kortfristiga räntebärande skulder	29	5	–
Förskott från kunder		149	143
Leverantörsskulder		200	255
Aktuella skatteskulder		11	32
Övriga skulder		157	65
Avsättningar	31	75	9
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	32	175	275
Summa kortfristiga skulder		772	779
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		44 614	47 587

Noterna på sidorna 16 till 65 utgör en integrerad del av denna års- och koncernredovisning.

KONCERNENS RAPPORT ÖVER FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL

Belopp i Mkr	Hänförligt till moderföretagets aktieägare							
	Not	Aktie- kapital	Övrigt tillskjutet kapital	Reserver	Balans- erade vinstmedel inklusive årets resultat	Summa eget kapital	Innehav utan be- stämmade inflytande	Summa eget kapital
Ingående balans per 1 januari 2017		1 000	31 063	198	8 832	41 093	–	41 093
Årets resultat				–	4 896	4 896	–	4 896
Övrigt totalresultat				27	-7	20	–	20
Summa totalresultat				27	4 889	4 916	–	4 916
Erhållna aktieägartillskott	27		675			675	–	675
Utdelning	33				-675	-675	–	-675
Uppskjuten skatt redovisad i eget kapital					2	2	–	2
Utgående balans per 31 december 2017		1 000	31 738	225	13 048	46 011	–	46 011
Ingående balans per 1 januari 2018		1 000	31 738	225	13 048	46 011	–	46 011
Årets resultat				–	-2 489	-2 489	0	-2 489
Övrigt totalresultat				83	2	85	0	85
Summa totalresultat				83	-2 487	-2 404	0	-2 404
Konverteringsrätt avseende konvertibla skuldebrev	27		1			1	–	1
Erhållna aktieägartillskott	27		635			635	–	635
Återbetalda aktieägartillskott	27		-516			-516	–	-516
Utdelning	33				-635	-635	–	-635
Utgående balans per 31 december 2018		1 000	31 858	308	9 926	43 092	0	43 092

Noterna på sidorna 16 till 65 utgör en integrerad del av denna års- och koncernredovisning.

KONCERNENS RAPPORT ÖVER KASSAFLÖDEN

Belopp i Mkr	Not	Räkenskapsåret	
		2018	2017
Den löpande verksamheten			
Resultat före skatt*		-2 488	5 072
<u>Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet</u>			
Värdeförändringar		3 550	-4 256
Resultatandel i joint ventures		-313	-316
Av- och nedskrivningar av immateriella och materiella anläggningstillgångar	6, 8, 16–17	202	57
Övriga justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	34	43	-23
Betalda inkomstskatter		-221	-219
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		773	315
<u>Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital</u>			
Ökning (-)/minskning (+) av varulager		-43	15
Ökning (-)/minskning (+) av kundfordringar		32	-45
Ökning (-)/minskning (+) av övriga rörelsefordringar		16	-70
Ökning (+)/minskning (-) av leverantörsskulder		-62	133
Ökning (+)/minskning (-) av övriga rörelseskulder		-188	115
Kassaflöde från den löpande verksamheten		528	463
Investeringsverksamheten			
Förvärv av verksamheter och aktier exklusive likvida medel	39	152	-4 416
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar	16	-52	-4
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	17	-79	-25
Investeringar i övriga finansiella anläggningstillgångar		-807	-1 655
Avyttringar av övriga finansiella anläggningstillgångar		1 704	3 487
Kassaflöde från investeringsverksamheten		918	-2 613
Finansieringsverksamheten			
Upptagna lån	29	24	-
Amorteringar av lån	29	-4	-461
Erhållna aktieägartillskott	27	635	675
Återbetalda aktieägartillskott	27	-516	-
Utdelning till moderföretagets aktieägare	33	-635	-675
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-496	-461
Årets kassaflöde		950	-2 611
Likvida medel vid årets början	35	6 252	8 864
Valutakursdifferens i likvida medel		7	-1
Likvida medel vid årets slut	35	7 209	6 252
*Varav:			
Erhållen ränta		25	30
Betald ränta		0	-

Noterna på sidorna 16 till 65 utgör en integrerad del av denna års- och koncernredovisning.

MODERFÖRETAGETS RESULTATRÄKNING

Belopp i Mkr	Not	Räkenskapsåret	
		2018	2017
Intäkter från investeringsverksamheten			
Utdelningar		722	730
Ränteintäkter	38	58	43
Värdeförändringar		-3 550	4 256
		-2 770	5 029
Förvaltningskostnader	6, 9–12	-128	-109
		-128	-109
Resultat före finansiella poster		-2 898	4 920
Nedskrivningar/återförda nedskrivningar av andelar i koncernföretag	5c	192	-188
Utdelningar på andelar i gemensamt styrda företag	5b	–	30
Nedskrivningar/återförda nedskrivningar av andelar i gemensamt styrda företag	5b	61	-45
Resultat efter finansiella poster		-2 645	4 717
Bokslutsdispositioner	14	-18	-290
Resultat före skatt		-2 663	4 427
Skatt på årets resultat	15	14	-123
Årets resultat		-2 649	4 304

I moderföretaget återfinns inga poster som redovisas som övrigt totalresultat varför summa totalresultat överensstämmer med årets resultat.

Noterna på sidorna 16 till 65 utgör en integrerad del av denna års- och koncernredovisning.

MODERFÖRETAGETS BALANSRÄKNING

Belopp i Mkr	Not	2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Inventarier	17	0	1
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	5c	3 539	3 347
Fordringar hos koncernföretag	18	1 792	1 800
Andelar i intresseföretag	5a	17 688	22 059
Andelar i gemensamt styrda företag	5b	4 539	4 478
Andra långfristiga värdepappersinnehav	20	7 391	7 452
Andra långfristiga fordringar	21	514	514
Uppskjutna skattefordringar	22	18	–
Summa finansiella anläggningstillgångar		35 481	39 650
Summa anläggningstillgångar		35 481	39 651
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Aktuella skattefordringar		139	–
Övriga fordringar		1	8
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	25	2	13
Summa kortfristiga fordringar		142	21
Kassa och bank	26	6 792	5 915
Summa omsättningstillgångar		6 934	5 936
SUMMA TILLGÅNGAR		42 415	45 587

Noterna på sidorna 16 till 65 utgör en integrerad del av denna års- och koncernredovisning.

MODERFÖRETAGETS BALANSRÄKNING, forts.

Belopp i Mkr	Not	2018-12-31	2017-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital	27	1 000	1 000
Summa bundet eget kapital		1 000	1 000
Fritt eget kapital			
Överkursfond		14 363	14 363
Balanserat resultat		28 739	24 951
Årets resultat		-2 649	4 304
Summa fritt eget kapital		40 453	43 618
Summa eget kapital		41 453	44 618
Obeskattade reserver	28	890	870
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		2	3
Uppskjutna skatteskulder	22	–	17
Summa avsättningar		2	20
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		6	6
Skulder till koncernföretag		–	3
Aktuella skatteskulder		–	15
Övriga skulder		5	5
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	32	59	50
Summa kortfristiga skulder		70	79
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		42 415	45 587

Noterna på sidorna 16 till 65 utgör en integrerad del av denna års- och koncernredovisning.

MODERFÖRETAGETS FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL

Belopp i Mkr	Not	Bundet eget kapital	Fritt eget kapital		Summa eget kapital
		Aktiekapital	Överkurs-Fond	Balanserat resultat och årets resultat	
Ingående balans per 1 januari 2017		1 000	14 363	24 951	40 314
Totalresultat				–	–
Årets resultat				4 304	4 304
Summa totalresultat				4 304	4 304
Erhållna aktieägartillskott	27			675	675
Utbetald utdelning	33			-675	-675
Ingående balans per 1 januari 2018		1 000	14 363	29 255	44 618
Totalresultat				–	–
Årets resultat				-2 649	-2 649
Summa totalresultat				-2 649	-2 649
Erhållna aktieägartillskott	27			635	635
Återbetalda aktieägartillskott	27			-516	-516
Utbetald utdelning	33			-635	-635
Utgående balans per 31 december 2018		1 000	14 363	26 090	41 453

Noterna på sidorna 16 till 65 utgör en integrerad del av denna års- och koncernredovisning.

MODERFÖRETAGETS KASSAFLÖDESANALYS

Belopp i Mkr	Not	Räkenskapsåret	
		2018	2017
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster*		-2 645	4 717
<u>Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet</u>			
Värdeförändringar		3 550	-4 256
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar	6, 17	1	0
Nedskrivningar/återförda nedskrivningar av andelar i koncernföretag	5c	-192	188
Nedskrivningar/återförda nedskrivningar av andelar i gemensamt styrda företag	5b	-61	45
Betalda inkomstskatter		-175	-198
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		478	496
<u>Kassaflöde från förändring i rörelsekapital</u>			
Ökning (-)/minskning (+) av övriga rörelsefordringar		12	-27
Ökning (+)/minskning (-) av leverantörsskulder		0	5
Ökning (+)/minskning (-) av övriga rörelseskulder och avsättningar		8	14
Kassaflöde från den löpande verksamheten		498	488
Investeringsverksamheten			
Investeringar i andelar i koncernföretag	5c	0	-3 530
Investeringar i övriga finansiella anläggningstillgångar		-808	-3 391
Avyttringar av övriga finansiella anläggningstillgångar		1 704	3 487
Kassaflöde från investeringsverksamheten		896	-3 434
Finansieringsverksamheten			
Erhållna aktieägartillskott	27	635	675
Återbetalda aktieägartillskott	27	-516	-
Erhållna koncernbidrag		3	-
Lämnade koncernbidrag		-4	-2
Utdelning till aktieägare	33	-635	-675
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-517	-2
Årets kassaflöde		877	-2 948
Likvida medel vid årets början	35	5 915	8 863
Likvida medel vid årets slut	35	6 792	5 915
*Varav:			
Erhållen ränta		55	29
Betald ränta		-	-

Noterna på sidorna 16 till 65 utgör en integrerad del av denna års- och koncernredovisning.

NOTER

Not 1 Allmän information

Moderföretaget FAM AB (FAM) äger en portfölj av i huvudsak mogna nordiska bolag. FAM har en ägarpolicy som innebär långsiktighet och engagemang med målsättningen att skapa direktavkastning och värdeutveckling till sina aktieägare. FAM bedriver en förvaltningsverksamhet som aktivt bevakar och analyserar ägarfrågor i de olika innehaven samt utvärderar nya potentiella investeringar. Den absolut största delen av FAM:s arbete syftar till ägarförvaltning, vilket innebär att arbeta med frågor i och kring existerande innehav. Därutöver bedriver koncernen industriverksamhet genom den helägda underkoncernen IPCO.

Moderföretaget är ett aktiebolag registrerat i Sverige och med säte i Stockholm. Adressen till huvudkontoret är Arsenalsgatan 8c, Stockholm. Företaget är inte publikt eller noterat.

Den 10 juni 2019 har denna koncernredovisning och årsredovisning godkänts av styrelsen för offentliggörande.

Samtliga belopp redovisas i miljontals kronor (Mkr) om inte annat anges. Uppgifterna inom parentes avser föregående år.

Not 2 Sammanfattning av viktiga redovisningsprinciper

De viktigaste redovisningsprinciperna som tillämpas när denna koncernredovisning upprättats anges nedan. Dessa principer har tillämpats konsekvent för alla presenterade år, om inte annat anges.

Grund för rapporternas upprättande

Koncernredovisningen för FAM-koncernen har upprättats i enlighet med IFRS (International Financial Reporting Standards) sådana de antagits av EU, RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner samt Årsredovisningslagen.

Koncernredovisningen har upprättats enligt anskaffningsvärdemetoden förutom vad beträffar finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen.

Moderföretagets redovisning är upprättad i enlighet med RFR 2 Redovisning för juridiska personer och Årsredovisningslagen. I de fall moderföretaget tillämpar andra redovisningsprinciper än koncernen anges detta separat i slutet av denna not.

Att upprätta finansiella rapporter i överensstämmelse med IFRS kräver användning av en del viktiga uppskattningar för redovisningsändamål. Vidare krävs att ledningen gör vissa bedömningar vid tillämpningen av koncernens redovisningsprinciper, se not 4.

Ändringar i redovisningsprinciper och upplysningar

Nya och ändrade standarder som tillämpas av koncernen

Följande standarder tillämpas av koncernen för första gången för räkenskapsår som börjar 1 januari 2018:

IFRS 9 Finansiella instrument, som antagits av EU och trädde i kraft 1 januari 2018, ersätter större delen av IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. IFRS 9 hanterar klassificering, värdering och redovisning av finansiella tillgångar och skulder och inför nya regler för säkringsredovisning.

Standarden introducerar en ny modell för nedskrivning av finansiella tillgångar som baseras på förväntade förluster och inte som tidigare i IAS 39, i samband med att en förlusthändelse inträffat. Den nya standarden underlättar också för fler säkringsstrategier att kvalificera för säkringsredovisning. När det gäller nedskrivningar är det främst kundfordringar inom industriverksamheten som berörs för koncernens del. Realiserade kundförluster i koncernen har bedömts som ej väsentliga och därmed anses det inte finnas något behov av en generell nedskrivning i koncernen.

Standarden har inte medfört någon väsentlig inverkan på värderingen eller redovisningen av koncernens finansiella instrument utöver vissa förändringar i benämningar.

IFRS 15 Intäkter från kontrakt med kunder, den nya IFRS-standarderna för intäktsredovisning, har antagits av EU och trädde i kraft 1 januari 2018. IFRS 15 har ersatt IAS 18 Intäkter och IAS 11 Entreprenadavtal.

En intäkt redovisas när kunden erhåller kontroll över den försålda varan eller tjänsten, en princip som ersätter den tidigare principen att intäkter redovisas när risker och förmåner övergått till köparen. Grundprincipen i IFRS 15 är att ett företag redovisar en intäkt på det sätt som bäst speglar överföringen av den utlovade varan eller tjänsten till kunden.

Standarden har inte medfört någon väsentlig inverkan på intäktsredovisningen.

Nya standarder och tolkningar som ännu inte har tillämpats av koncernen

Ett antal nya standarder och tolkningar träder ikraft för räkenskapsår som börjar efter 1 januari 2018 och har inte tillämpats vid upprättandet av denna finansiella rapport. Dessa nya standarder och tolkningar väntas påverka koncernens finansiella rapporter på följande sätt:

IFRS 16 Leasing, som antagits av EU och trädde i kraft 1 januari 2019, ersätter nuvarande IAS 17 Leasingavtal. Koncernen kommer att tillämpa IFRS 16 från och med den 1 januari 2019. Standarden introducerar en enhetlig leasingredovisningsmodell för leasetagare. En leasetagare redovisar en nyttjanderättstillgång som representerar en rätt att använda den underliggande tillgången och en leasingkuld som representerar en skyldighet att betala leasingavgifter. Det finns undantag för korttidsleasingavtal och leasing av tillgångar av lågt värde. Redovisningen för leasegivare liknar den nuvarande standarden, dvs. leasegivare fortsätter att klassificera leasingavtal som finansiell eller operationell leasing.

Leasingavtal där koncernen är leasetagare

Koncernen har operativa leasingavtal framför allt avseende lokaler och bilar inom industriverksamheten. För dessa kommer nyttjanderättstillgångar samt kortfristiga och långfristiga leasingkulder att redovisas. Kostnaderna för dessa leasingavtal kommer att framåt redovisas som avskrivning för nyttjanderättstillgångar och räntekostnader för leasingkulder.

Tidigare redovisade koncernen operationell leasingkostnad linjärt över leasingperioden och redovisade tillgångar (företbetalda leasingavgifter) och kulder (upplupna leasingavgifter) endast i den utsträckning det var en skillnad mellan faktiska leasingavgifter och redovisad kostnad.

Koncernen har under 2018 samlat in och analyserat information om leasingavtal. Baserat på denna information beräknar koncernen att den kommer att redovisa leasingkulder om ca 340 Mkr och nyttjanderättstillgångar om ca 350 Mkr per den 1 januari 2019.

Koncernen förväntar sig att rörelseresultatet industriverksamheten för 2019 kommer att öka något jämfört med om tidigare redovisningsprinciper hade använts med anledning av att en del av leasingkostnaderna kommer att redovisas som räntekostnad. Kassaflödet från den löpande verksamheten förväntas öka och från finansieringsverksamheten minska med anledning av att leasingavgifternas amorteringsdel kommer att redovisas som utbetalning i finansieringsverksamheten.

Övergång och lätttnadsregler

Koncernen planerar att tillämpa den modifierade retroaktiva metoden. Det innebär att den ackumulerade effekten av att IFRS 16 införs kommer att redovisas i öppningsbalansen per 1 januari 2019 utan omräkning av jämförelsesiffror. Nyttjanderättstillgångarna hänförliga till tidigare operationella leasingar kommer att redovisas till skuldens värde per 1 januari 2019 med tillägg för förskottsbetalningar redovisade i balansräkningen per 31 december 2018.

Koncernen planerar att tillämpa lätttnadsregeln att ”ärva” den tidigare definitionen av leasing vid övergången. Det betyder att den kommer att tillämpa IFRS 16 på alla kontrakt som har ingåtts före den 1 januari 2019 och som har identifierats som leasing enligt IAS 17 och IFRIC 4.

Koncernen har beslutat att tillämpa bestämmelserna om lätttnadsregler för korttidsleasingavtal och tillgångar med lågt värde. Detta innebär att avtal med kortare löptid än 12 månader och leasingar av lågt värde (tillgångar av ett värde i nyskick under ca 50 tkr) inte kommer att tas med i beräkningen av

nyttjanderättstillgång eller leasingsskuld utan fortsätta att redovisas med linjär kostnadsföring över leasingperioden. Exempel på tillgångar av lågt värde är datorer, skrivare och kopiatorer.

Inga andra av de IFRS eller IFRIC-tolkningar som ännu inte har trätt i kraft, väntas ha någon väsentlig inverkan på koncernen.

Koncernredovisning

(a) Dotterföretag

Dotterföretag är alla företag (inklusive strukturerade företag) över vilka koncernen har bestämmande inflytande. Koncernen kontrollerar ett företag när den exponeras för eller har rätt till rörlig avkastning från sitt innehav i företaget och har möjlighet att påverka avkastningen genom sitt inflytande i företaget. Dotterföretag inkluderas i koncernredovisningen från och med den dag då det bestämmande inflytandet överförs till koncernen. De exkluderas ur koncernredovisningen från och med den dag då det bestämmande inflytandet upphör.

Förvärvsmetoden används för redovisning av koncernens rörelseförvärv. Köpeskillingen för förvärvet av ett dotterföretag utgörs av verkligt värde på överlåtna tillgångar, skulder som koncernen ådrar sig till tidigare ägare av det förvärvade bolaget och de aktier som emitterats av koncernen. I köpeskillingen ingår även verkligt värde på alla tillgångar eller skulder som är en följd av en överenskommelse om villkorad köpeskillning. Identifierbara förvärvade tillgångar och övertagna skulder i ett rörelseförvärv värderas inledningsvis till verkliga värden på förvärvsdagen. För varje förvärv – dvs. förvärv för förvärv – avgör koncernen om innehav utan bestämmande inflytande i det förvärvade företaget redovisas till verkligt värde eller till innehavets proportionella andel i det redovisade värdet av det förvärvade företagens identifierbara nettotillgångar.

Förvärvsrelaterade kostnader kostnadsförs när de uppstår.

Koncerninterna transaktioner, balansposter samt orealiserade vinster och förluster på transaktioner mellan koncernföretag elimineras. Redovisningsprinciperna för dotterföretag har i förekommande fall ändrats för att garantera en konsekvent tillämpning av koncernens principer.

(b) Förändringar i ägarandel i ett dotterföretag utan förändring av bestämmande inflytande

Transaktioner med innehavare utan bestämmande inflytande som inte leder till förlust av kontroll redovisas som egetkapitaltransaktioner – dvs. som transaktioner med ägarna i deras roll som ägare. Vid förvärv från innehavare utan bestämmande inflytande redovisas skillnaden mellan verkligt värde på erlagd köpeskillning och den faktiska förvärvade andelen av det redovisade värdet på dotterföretagets nettotillgångar i eget kapital. Vinster och förluster på avyttringar till innehavare utan bestämmande inflytande redovisas också i eget kapital.

(c) Försäljning av dotterföretag

När koncernen inte längre har ett bestämmande inflytande, värderas varje kvarvarande innehav till verkligt värde per den tidpunkt när den förlorar det bestämmande inflytandet. Ändringen i redovisat värde redovisas i resultaträkningen. Det verkliga värdet används som det första redovisade värdet och utgör grund för den fortsatta redovisningen av det kvarvarande innehavet som intresseföretag, joint venture eller finansiell tillgång. Alla belopp avseende den avyttrade enheten som tidigare redovisats i övrigt totalresultat, redovisas som om koncernen direkt hade avyttrat de hänförliga tillgångarna eller skulderna. Detta kan medföra att belopp som tidigare redovisats i övrigt totalresultat omklassificeras till resultatet.

(d) Intresseföretag

Intresseföretag är alla de företag där koncernen har ett betydande men inte bestämmande inflytande, vilket i regel gäller för aktieinnehav som omfattar mellan 20 % och 50 % av rösterna. Samtliga innehav i intresseföretag styrs och följs upp baserat på verkligt värde och redovisas därför till verkligt värde över resultaträkningen.

(e) Samarbetsarrangemang

Koncernen tillämpar IFRS 11 Samarbetsarrangemang. Enligt IFRS 11 ska ett innehav i ett samarbetsarrangemang klassificeras antingen som en gemensam verksamhet eller ett joint venture beroende på de kontraktuella rättigheterna och skyldigheterna varje investerare har. FAM har bedömt sina samarbetsarrangemang och fastställt att de är joint ventures. Joint ventures redovisas med kapitalandelsmetoden.

Enligt kapitalandelsmetoden redovisas innehav i joint ventures initialt i koncernens rapport över finansiell ställning till anskaffningskostnad. Det redovisade värdet ökas eller minskas därefter för att beakta koncernens andel av resultat

och övrigt totalresultat från sina joint ventures efter förvärvstidpunkten. Koncernens andel av resultat ingår i koncernens resultat och koncernens andel av övrigt totalresultat ingår i övrigt totalresultat i koncernen. När koncernens andel av förlusterna i ett joint venture är lika stora som eller överstiger innehavet i detta joint venture (inklusive alla långfristiga fordringar som i realiteten utgör en del av koncernens nettoinvestering i joint venture), redovisar koncernen inga ytterligare förluster såvida inte koncernen har påtagit sig förpliktelser eller har gjort betalningar å joint ventures vägnar.

Orealiserade vinster på transaktioner mellan koncernen och dess joint ventures elimineras till omfattningen av koncernens innehav i joint ventures. Orealiserade förluster elimineras också såvida inte transaktionen utgör en indikation på nedskrivning av tillgången som överförs.

Omräkning av utländsk valuta

Funktionell valuta och rapporteringsvaluta

Poster som ingår i de finansiella rapporterna för de olika enheterna i koncernen är värderade i den valuta som används i den ekonomiska miljö där respektive företag huvudsakligen är verksamt (funktionell valuta). I koncernredovisningen används svenska kronor (kr) som är moderföretagets funktionella valuta och koncernens rapportvaluta.

Transaktioner och balansposter

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan enligt de valutakurser som gäller på transaktionsdagen eller den dag då posterna omvärderas. Valutakursvinster och -förluster som uppkommer vid betalning av sådana transaktioner och vid omräkning av monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta till balansdagens kurs, redovisas i rörelseresultatet i resultaträkningen.

Omräkningsdifferenser för icke-monetära finansiella tillgångar och skulder, såsom aktier som värderas till verkligt värde via resultaträkningen, redovisas i resultaträkningen som en del av posten Värdeförändringar. Övriga icke-monetära tillgångar och skulder, som redovisas till verkliga värden, omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som gäller vid tidpunkten för värdering till verkligt värde. Icke-monetära tillgångar och skulder, som redovisas till historiska anskaffningsvärden, omräknas till valutakursen vid transaktionstillfället.

Utländska verksamheters finansiella rapporter

Tillgångar och skulder i utlandsverksamheter, inklusive goodwill och andra koncernmässiga över- och undervärden, omräknas från utlandsverksamhetens funktionella valuta till koncernens rapportvaluta, svenska kronor, till den valutakurs som gäller på balansdagen. Intäkter och kostnader i en utlandsverksamhet omräknas till svenska kronor till en genomsnittskurs som förelegat vid respektive transaktionstidpunkt. Omräkningsdifferenser som uppstår vid valutaomräkning av utlandsverksamheter redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i posten Reserver i eget kapital.

Finansiella instrument – generellt

Klassificering

Koncernen klassificerar sina finansiella tillgångar och skulder i följande kategorier: finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen och finansiella tillgångar och skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde. Klassificeringen baseras på koncernens affärsmodell och är beroende av för vilket syfte den finansiella tillgången eller skulden förvärvades. Klassificering av finansiella tillgångar och finansiella skulder görs vid första redovisningstillfället.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen är finansiella tillgångar som är egetkapitalinstrument och derivat samt investeringar i skuldinstrument, som inte enbart innehas i syfte att erhålla avtalsenliga kassaflöden, t.ex. konvertibla skuldebrev. I koncernen har finansiella tillgångar klassificerats till denna kategori eftersom de förvaltas och deras resultat utvärderas på basis av verkligt värde i enlighet med koncernens dokumenterade riskhanterings- och investeringsstrategi och information om tillgångarna tillhandahålls internt på denna grund till styrelsen och företagsledningen. Tillgångar i denna kategori klassificeras som omsättningstillgångar om de förväntas bli reglerade inom tolv månader, annars klassificeras de som anläggningstillgångar.

Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde

Tillgångar som innehas i syfte att enbart erhålla avtalsenliga kassaflöden som endast utgör betalningar av kapitalbelopp och ränta, värderas till upplupet anskaffningsvärde. Till denna kategori hänförs lånefordringar och

kundfordringar som inte är derivat, som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är noterade på en aktiv marknad. De ingår i omsättningstillgångar med undantag för poster med förfallodag mer än tolv månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar. Koncernens lånefordringar och kundfordringar specificeras i not 36. Till och med 31 december 2017 benämndes denna kategori Lånefordringar och kundfordringar.

Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde

Koncernens låneskulder, leverantörsskulder och den del av övriga kortfristiga skulder som avser finansiella instrument klassificeras som finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde. Till och med 31 december 2017 benämndes denna kategori Övriga finansiella skulder.

Redovisning och värdering

Köp och försäljningar av finansiella tillgångar redovisas på affärsdagen, det datum då koncernen förbinder sig att köpa eller sälja tillgången. Finansiella instrument redovisas första gången till verkligt värde plus transaktionskostnader, vilket gäller alla finansiella tillgångar som inte redovisas till verkligt värde via resultaträkningen. Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen redovisas första gången till verkligt värde, medan hänförliga transaktionskostnader redovisas i resultaträkningen. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och koncernen har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten. Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen redovisas efter anskaffningstidpunkten till verkligt värde. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelsen i avtalet har fullgjorts eller på annat sätt utsläcits.

Lånefordringar och kundfordringar samt finansiella skulder redovisas efter anskaffningstidpunkten till upplupet anskaffningsvärde med tillämpning av effektivräntemetoden.

Vinster och förluster till följd av förändringar i verkligt värde avseende kategorin finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen, redovisas i den period då de uppstår och ingår i resultaträkningens post Värdeförändringar. Mer information avseende värdering till verkligt värde återfinns i not 36 Finansiella instrument. Utdelningsintäkter och ränteintäkter från värdepapper i kategorin finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen redovisas i resultaträkningen som en del av utdelningar när koncernens rätt att erhålla betalning har fastställts respektive som en del av ränteintäkter.

Nedskrivning finansiella instrument

Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde (lånefordringar och kundfordringar)

Koncernen värderar de framtida förväntade kreditförlusterna relaterade till investeringar i skuldinstrument värderade till upplupet anskaffningsvärde baserat på framåtriktad information. Koncernen väljer reserveringsmetod baserat på om det skett en väsentlig ökning i kreditrisk eller inte. För kundfordringar, se not 24.

Intäktsredovisning

FAM:s huvudverksamhet är att förvalta en portfölj av i huvudsak mogna nordiska bolag. De primära intäktskällorna består av utdelningsintäkter, ränteintäkter samt värdeförändringar. Inom industriverksamheten är de primära intäktskällorna försäljning av varor och utförande av tjänsteuppdrag.

Utdelningsintäkter

Utdelningsintäkter redovisas när rätten att erhålla betalning har fastställts.

Ränteintäkter

Ränteintäkter intäktsredovisas med tillämpning av effektivräntemetoden.

Värdeförändringar

Värdeförändringar avser realiserat och orealiserat resultat från värdepapper.

Försäljning av varor och utförande av tjänsteuppdrag

Intäkter för försäljning av varor redovisas i årets resultat när kunden erhåller kontroll över den försålda varan eller tjänsten. IPCO redovisar intäkter över tid, enligt successiv vinstavräkning, för större projekt som löper över längre tid och där värdet överstiger 2% av bolagets årsomsättning för gällande affärsdivision. Vid beräkning av successiv vinstavräkning används kostnaden som bas för att beräkna färdigställande. Övriga intäkter redovisas vid en tidpunkt.

Leasing

FAM är leasetagare

Koncernen innehar leasingavtal avseende hyra av lokaler, bilar, maskiner samt dator- och kontorsutrustning. Leasing där en väsentlig del av riskerna och fördelarna med ägande behålls av leasegivaren klassificeras som operationell leasing. Betalningar som görs under leasingperioden kostnadsförs i resultaträkningen linjärt över leasingperioden. Samtliga leasingavtal har klassificerats som operationella leasingavtal i koncernen.

Ersättningar till anställda

(a) Rörliga ersättningar

Anställda Investment Managers inom investeringsverksamheten har utöver fast lön möjlighet till rörlig lön enligt kort- och långsiktiga incitamentsprogram. Även verkställande direktören har en andel i långsiktigt incitamentsprogram. Kortsiktiga program är beroende av individens uppfyllelse av årligen fastställda mål medan långsiktiga program baseras på tillväxt i lönsamhet för innehaven under en treårsperiod. Förväntad kostnad för rörliga ersättningar redovisas i takt med att de intjänas.

(b) Erhållna styrelsearvoden

Arvoden som verkställande direktören och Investment Managers inom investeringsverksamheten erhåller för utfört styrelsearbete får behållas av medarbetaren då medarbetaren tar på sig ett personligt ansvar genom sin styrelseplats. Erhållna styrelsearvoden beaktas när medarbetarens totala kompensation fastställs.

(c) Förmånsbestämda pensionsförpliktelser

Koncernens nettoförpliktelse avseende förmånsbestämda planer beräknas separat för varje plan genom en uppskattning av den framtida ersättning som de anställda intjänat genom sin anställning i både innevarande och tidigare perioder. Denna ersättning diskonteras till ett nuvärde. Diskonteringsräntan motsvarar räntan på förstklassiga företagsobligationer, alternativt statsobligationer i de fall en aktiv marknad för företagsobligationer saknas, med en återstående löptid som ungefär motsvarar de aktuella åtagandena. Beräkningen görs årligen av behörig aktuarie. Vidare beräknas det verkliga värdet av eventuella förvaltningstillgångar. Denna redovisning tillämpas beträffande de mest väsentliga förmånsbestämda planerna i koncernen. Ett antal pensionsplaner som varken var för sig eller totalt är väsentliga i förhållande till koncernens totala pensionsåtaganden redovisas dock fortsatt enligt lokala regler.

När ersättningarna i en plan förbättras redovisas den andel av den ökade ersättningen som hänför sig till medarbetarnas tjänstgöring under tidigare perioder som en kostnad i årets resultat. I balansräkningen redovisat värde för pensioner och liknande förpliktelser motsvarar förpliktelseernas nuvärde vid balansdagen, med avdrag för det verkliga värdet av förvaltningstillgångar.

(d) Avgiftsbestämda pensionsförpliktelser

En avgiftsbestämd pensionsplan är en pensionsplan enligt vilken koncernen betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet. För avgiftsbestämda pensionsplaner betalar koncernen avgifter till offentligt eller privat administrerade pensionsförsäkringar på obligatorisk, avtalsenlig eller frivillig basis. Koncernen har inga ytterligare betalningsförpliktelser när avgifterna väl är betalda. Avgifterna redovisas som personalkostnader när de förfaller till betalning. Förutbetalda avgifter redovisas som en tillgång i den utsträckning som kontant återbetalning eller minskning av framtida betalningar kan komma koncernen tillgodo.

Därutöver finns ett fåtal pensionsförpliktelser i koncernen som täcks genom att kapitalförsäkring tecknats hos försäkringsföretag. Värdet på kapitalförsäkringen täcker vid varje tillfälle åtagandet för pension. Kapitalförsäkringens värde samt åtagandet för pensionsförpliktelsen redovisas netto utanför balansräkningen. Vid den tidpunkt då bolaget kommer betala pensionen uppkommer skyldighet att betala särskild löneskatt. Denna löneskatt har redovisats som avsättning i de fall den inte täcks av kapitalförsäkringen.

(e) Ersättningar vid uppsägning

Ersättningar vid uppsägning utgår när en anställds anställning sagts upp av koncernen före normal pensionstidpunkt eller då en anställd accepterar frivillig avgång i utbyte mot sådana ersättningar. Koncernen redovisar ersättningar vid uppsägning vid den tidigaste av följande tidpunkter: (a) när koncernen inte längre har möjlighet att återkalla erbjudandet om ersättning; och (b) när företaget redovisar utgifter för en omstrukturering som är inom tillämpningsområdet för IAS 37 och som innebär utbetalning av avgångsvederlag. I det fall företaget har lämnat ett erbjudande för att uppmuntra till frivillig avgång, beräknas ersättningar vid uppsägning baserat på det antal anställda

som beräknas acceptera erbjudandet. Förmåner som förfaller mer än tolv månader efter rapportperiodens slut diskonteras till nuvärde.

Aktuell och uppskjuten skatt

Periodens skattekostnad omfattar aktuell skatt beräknad på periodens skattemässiga resultat enligt gällande skattesatser. Den aktuella skattekostnaden justeras med förändringar i uppskjutna skattefordringar och -skulder som hänför sig till temporära skillnader och utnyttjade underskott.

Den aktuella skattekostnaden beräknas på basis av de skatteregler som på balansdagen är beslutade eller i praktiken beslutade i de länder där moderföretaget och dess dotterföretag är verksamma och genererar skattepliktiga intäkter.

Uppskjuten skatt redovisas på alla temporära skillnader som uppkommer mellan det skattemässiga värdet på tillgångar och skulder och dessas redovisade värden i koncernredovisningen. Uppskjuten skatteskuld redovisas emellertid inte om den uppstår till följd av första redovisningen av goodwill. Uppskjuten skatt redovisas heller inte om den uppstår till följd av en transaktion som utgör den första redovisningen av en tillgång eller skuld som inte är ett rörelseförvärv och som, vid tidpunkten för transaktionen, varken påverkar redovisat eller skattemässigt resultat. Uppskjuten inkomstskatt beräknas med tillämpning av skattesatser som har beslutats eller aviserats per balansdagen och som förväntas gälla när den berörda uppskjutna skattefordran realiserar eller den uppskjutna skatteskulden regleras.

Uppskjutna skattefordringar redovisas i den omfattning det är sannolikt att framtida skattemässiga överskott kommer att finnas tillgängliga, mot vilka de temporära skillnaderna kan utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Uppskjutna skatter som hänför sig till temporära skillnader avseende innehav i dotterföretag, intresseföretag och joint ventures, redovisas endast i den omfattning moderföretaget kan styra tidpunkten för återföring av de temporära skillnaderna samt att det är sannolikt att en sådan återföring inte sker inom en överskådlig framtid.

Uppskjutna skattefordringar och -skulder kvittas när det finns legal kvittningsrätt för aktuella skattefordringar och skatteskulder och när de uppskjutna skattefordringarna och skatteskulderna hänför sig till skatter debiterade av en och samma skattemyndighet och avser antingen samma skattesubjekt eller olika skattesubjekt, där det finns en avsikt att reglera saldona genom nettobetalningar.

Eventuellt tillkommande inkomstskatt som uppkommer vid utdelning redovisas vid samma tidpunkt som när utdelningen redovisas som skuld.

Aktuell och uppskjuten skatt redovisas i resultaträkningen, utom när skatten avser poster som redovisas i övrigt totalresultat eller direkt i eget kapital. I sådana fall redovisas även skatten i övrigt totalresultat respektive eget kapital.

Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar som förvärvats redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Avskrivningsprinciper

Avskrivningar redovisas i årets resultat linjärt över immateriella tillgångars beräknade nyttjandeperioder, såvida inte sådana nyttjandeperioder är obestämbara. Nyttjandeperioderna omprövas minst årligen. Goodwill och andra immateriella tillgångar med en obestämbar nyttjandeperiod eller som ännu inte är färdiga att användas prövas för nedskrivningsbehov årligen i samband med bokslutet för det tredje kvartalet och dessutom så snart indikationer uppkommer som tyder på att tillgången ifråga har minskat i värde. Immateriella tillgångar med bestämbara nyttjandeperioder skrivs av från den tidpunkt då de är tillgängliga för användning.

Beräknade nyttjandeperioder;

- Patent och varumärken 10-20 år
- Kundrelationer 15-25 år
- Teknologi 15-30 år
- Aktiverade utvecklingskostnader 3-7 år
- Programvaror för IT-verksamheten 3 år

Materiella anläggningstillgångar

Ägda tillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas som tillgång om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma bolaget till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för avskrivningar och eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt kostnader direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen.

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur balansräkningen vid utrangering eller avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas som övrig rörelseintäkt/-kostnad.

Avskrivningsprinciper

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Koncernen tillämpar komponentavskrivning, vilket innebär att komponenternas bedömda nyttjandeperiod ligger till grund för avskrivningen.

Beräknade nyttjandeperioder;

- Byggnader 10-50 år
- Anläggningsförbättringar 20 år
- Maskiner och tekniska anläggningar 5-10 år
- Inventarier, verktyg och installationer 5-10 år

Inga avskrivningar görs på mark.

Tillgångarnas restvärden och nyttjandeperioder prövas årligen och justeras vid behov.

Varulager

Varulager värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet med beaktande av inkurans. Nettoförsäljningsvärdet är det uppskattade försäljningspriset i den löpande verksamheten, efter avdrag för uppskattade kostnader för färdigställande och för att åstadkomma en försäljning.

Anskaffningsvärdet för varulager beräknas genom tillämpning av först in, först ut-metoden (FIFU) och inkluderar utgifter som uppkommit vid förvärvet av lagertillgångarna och transport av dem till deras nuvarande plats och skick. För egentillverkade varor och pågående arbete inkluderar anskaffningsvärdet en rimlig andel av indirekta kostnader baserad på ett normalt kapacitetsutnyttjande i produktionen.

Nedskrivningar

De redovisade värdena för koncernens tillgångar, med undantag för varulager och uppskjutna skattefordringar, prövas vid varje balansdag för att bedöma om det finns indikation på nedskrivningsbehov. Om någon sådan indikation finns beräknas tillgångens återvinningsvärde. För undantagna tillgångar enligt ovan prövas värderingen enligt respektive standard. En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. En nedskrivning belastar årets resultat. För goodwill genomförs årligen ett nedskrivningstest även om indikationer inte föreligger.

En nedskrivning reverseras om det både finns indikation på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet. Nedskrivning av goodwill återförs dock aldrig. En reversering görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts.

Likvida medel

I likvida medel ingår i rapporten över kassaflöden; kassa, banktillgodohavanden och övriga kortfristiga placeringar med förfallodag inom tre månader från anskaffningstidpunkten. Kassa och bank i balansräkningen består av banktillgodohavanden.

Aktiekapital

Stamaktier och preferensaktier klassificeras som eget kapital. Transaktionskostnader som direkt kan hänföras till emission av nya aktier eller optioner redovisas, netto efter skatt, i eget kapital som ett avdrag från emissionslikviden. I det fall bolaget beslutar om utdelning har preferensaktierna förtur i förhållande till stamaktierna. All utdelning beslutas av årsstämman.

Utdelningar

Utdelning till moderföretagets aktieägare redovisas som skuld i koncernens finansiella rapporter i den period då utdelningen godkänns av moderföretagets aktieägare.

Avsättningar

En avsättning redovisas när koncernen har en befintlig legal eller informell förpliktelse till följd av tidigare händelser, det är sannolikt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Upplåning

Upplåning redovisas inledningsvis till verkligt värde, netto efter transaktionskostnader. Upplåning redovisas därefter till upplupet anskaffningsvärde och eventuell skillnad mellan erhållet belopp (netto efter transaktionskostnader) och återbetalningsbeloppet redovisas i resultaträkningen fördelat över låneperioden, med tillämpning av effektivräntemetoden.

Det verkliga värdet på skulddelen i ett konvertibelt skuldebrev beräknas med en diskonteringsränta som utgörs av marknadsräntan för en skuld med samma villkor men utan konverteringsrätten till aktier. Beloppet redovisas som skuld till upplupet anskaffningsvärde fram tills skulden konverteras eller förfaller. Konverteringsrätten redovisas som skillnaden mellan verkligt värde för hela det sammansatta finansiella instrumentet och skulddelens verkliga värde. Denna redovisas i posten Övrigt tillskjutet kapital i eget kapital.

Upplåning tas bort från balansräkningen när förpliktelserna har reglerats, annullerats eller på annat sätt upphört. Skillnaden mellan det redovisade värdet för en finansiell skuld (eller del av en finansiell skuld) som utsläcks eller överförs till en annan part och den ersättning som erlagts, inklusive överförda tillgångar som inte är kontanter eller påtagna skulder, redovisas i resultatet.

Upplåning klassificeras som kortfristiga skulder om inte koncernen har en ovillkorlig rätt att skjuta upp betalning av skulden i åtminstone 12 månader efter rapportperiodens slut.

Leverantörsskulder och övriga skulder

Leverantörsskulder är förpliktelser att betala för varor och tjänster som har förvärvats i den löpande verksamheten från leverantörer. Leverantörsskulder och övriga skulder klassificeras som kortfristiga skulder om de förfaller inom ett år. Om inte, redovisas de som långfristiga skulder.

Leverantörsskulder och övriga skulder redovisas inledningsvis till verkligt värde och därefter till upplupet anskaffningsvärde med tillämpning av effektivräntemetoden.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod. Denna innebär att resultat före skatt justeras för transaktioner som inte medfört in- eller utbetalningar under perioden samt för eventuella intäkter och kostnader som hänförs till investerings- eller finansieringsverksamhetens kassaflöden.

Moderföretagets redovisningsprinciper

Moderföretaget tillämpar RFR 2 Redovisning för juridiska personer.

Moderföretaget tillämpar andra redovisningsprinciper än koncernen i de fall som anges nedan.

Uppställningsformer

Resultat- och balansräkning följer årsredovisningslagens uppställningsform. Övrigt totalresultat redovisas för separat efter resultaträkningen. Rapport över förändringar i eget kapital följer också koncernens uppställningsform men innehåller de kolumner som anges i årsredovisningslagen.

Bokslutsdispositioner

Förändringar av obeskattade reserver redovisas som bokslutsdispositioner i resultaträkningen.

Moderföretaget redovisar såväl erhållna som lämnade koncernbidrag som bokslutsdispositioner.

Andelar i dotterföretag och gemensamt styrda företag

Andelar i dotterföretag och gemensamt styrda företag redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet inkluderas förvävsrelaterade kostnader och eventuella tilläggsköpeskillningar.

När det finns en indikation på att andelar i dotterföretag eller gemensamt styrda företag minskat i värde görs en beräkning av återvinningsvärdet. Är detta lägre än det redovisade värdet görs en nedskrivning. Nedskrivningar redovisas i posten Nedskrivningar/återförda nedskrivningar av andelar i koncernföretag respektive Nedskrivningar/återförda nedskrivningar av andelar i gemensamt styrda företag.

Obeskattade reserver

Obeskattade reserver redovisas med bruttobelopp i balansräkningen, inklusive den uppskjutna skatteskuld som är hänförlig till reserverna.

Not 3 Finansiell riskhantering

Finansiella riskfaktorer

Riskhanteringen är en del av styrelsens och ledningens verktyg för styrning och uppföljning av affärsverksamheten. Inom FAM är riskhantering en integrerad del av verksamheten vilket innebär att styrning samt ansvar för risker ligger nära affärsverksamheten. Styrelsen deltar aktivt i FAM:s arbete avseende befintliga och potentiella nya innehav samt beslut om investeringar och avyttringar.

FAM äger en portfölj av i huvudsak mogna nordiska bolag. Därutöver bedriver koncernen industriverksamhet genom den helägda underkoncernen IPCO. Riskerna i IPCO hanteras av dess styrelse och ledning. IPCO:s styrelse beslutar därvid årligen om en Finanspolicy som fastställer bolagets finansiella strategi och interna ansvarsfördelning. Policyn reglerar också bland annat hur finansiering, likviditetsförvaltning och valutarisk hanteras samt vilka begränsningar som ska beaktas avseende motparter.

FAM har en ägarpolicy som innebär långsiktighet och engagemang med målsättningen att skapa direktavkastning och värdeutveckling till sina aktieägare. I moderföretaget bedriver FAM en förvaltningsverksamhet som aktivt bevakar och analyserar ägarfrågor i de olika innehaven samt utvärderar nya potentiella investeringar. Den absolut största delen av FAM:s arbete syftar till ägarförvaltning, vilket innebär att arbeta med frågor i och kring existerande innehav.

De huvudsakliga finansiella riskerna som FAM-koncernen är exponerad för är makroekonomiska risker och marknadsrisker (i moderföretaget framför allt aktiekursrisk men i industriverksamheten valutarisk, samt koncernmässigt även i begränsad utsträckning ränterisk), kreditrisk och likviditetsrisk. Det åligger FAM:s styrelse att regelbundet granska och följa risknivåer för förvaltningen på grundval av bedömningen av marknadsförhållanden.

FAM:s strategi för hantering av finansiella risker sker genom riskbegränsande element så som;

- Mål för avkastning
- Mål för kapitalallokering med avsikt att skapa en diversifierad portfölj
- Individuella riskbedömningar kopplade till respektive investering
- Obelånad portfölj utan inslag av instrument vars åtaganden kan överstiga investerat belopp

Nedan framgår de olika risker som FAM är exponerat för.

a) Marknadsrisk

(i) Valutarisk

Valutaexponering uppstår till följd av omräkning av balansposter i utländsk valuta (balansrisk) och vid betalningsflöden i utländsk valuta (transaktionsrisk).

Balansrisk

Balansrisk är risken för påverkan på FAM:s nettoresultat och kassaflöde till följd av att värdet av bruttotillgångar i utländska valutor ändras vid förändringar i växelkurserna. Då majoriteten av FAM:s investeringar är noterade i svenska kronor finns det en begränsad direkt valutakursrisk i dessa som påverkar balansräkningen. Därutöver förekommer valutaexponeringar i de investeringar som är noterade på utländska börser eller har utländsk valuta som prisvaluta. Koncernen verkar också internationellt inom industriverksamheten och utsätts för valutarisker från transaktioner i utländsk valuta. Valutarisk uppstår genom framtida affärstransaktioner och redovisade tillgångar och skulder i en utländsk valuta som inte är företagets funktionella valuta. Dessa exponeringar säkras inte.

Den direkta valutaexponeringen för FAM:s placeringar i investeringsverksamheten framgår av nedanstående tabell. En förstärkning/försvagning av kronan på 10 procent mot respektive valuta skulle påverka resultatet och eget kapital med +/- 919 (1 130) Mkr.

Valuta, belopp i Mkr	Bruttotillgångar	
	2018-12-31	2017-12-31
EUR	8 930	10 586
USD	224	457
DKK	39	173
HKD	–	83
Totalt	9 193	11 299

Den totala valutaexponeringen för koncernen framgår av nedanstående tabell. En förstärkning/försvagning av kronan på 10 procent mot respektive valuta skulle påverka resultatet och eget kapital med +/- 979 (1 141) Mkr.

Valuta, belopp i Mkr	Bruttotillgångar		Bruttoskulder		Nettotillgångar	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
EUR	9 092	10 756	33	39	9 059	10 717
USD	263	511	4	13	259	498
Övriga	179	391	157	197	22	194
Totalt	9 534	11 658	194	249	9 340	11 409

Koncernens valutaexponering inom industriverksamheten hänförlig till omräkning av tillgångar och skulder i utlandsverksamheter, inklusive goodwill och andra koncernmässiga över- och undervärden, påverkar inte resultatet utan redovisas i övrigt totalresultat. Årets omräkningsdifferenser i övrigt totalresultat uppgick till 16 (-8) Mkr. Denna typ av exponeringar säkras inte.

Utöver direkta valutarisker tillkommer indirekta valutakursrisker då flertalet av moderföretagets investeringar har internationell verksamhet. Denna risk påverkar därmed portföljbolagets balans- och resultaträkning, vilket indirekt påverkar aktiens värdering.

Transaktionsrisk

Valutatransaktionsrisk är risken för påverkan på FAM:s nettoresultat och kassaflöde till följd av att värdet av de kommersiella flödena i utländska valutor ändras vid förändringar i växelkurserna. FAM är exponerad för valutatransaktionsrisk genom främst utdelningar samt intäkter och kostnader inom industriverksamheten i andra valutor än svenska kronor. Utdelning i utländsk valuta säkras ej då effekten långsiktigt inte anses väsentlig. Inte heller inom industriverksamheten kommer generella valutaflöden att säkras medan större projekt, inköp och investeringar med längre ledtider kan komma att säkras. För att ytterligare motverka exponeringen i utländska valutor inom industriverksamheten används inkommande valuta till betalningar i samma valuta via ett nettingförfarande.

I koncernens resultaträkning ingår valutakursdifferenser med netto -2 (-1) Mkr i rörelseresultatet industri- verksamheten och med netto 39 (0) Mkr i finansnettot.

FAM:s avkastning på sina placeringar i investeringsverksamheten är exponerad för transaktionsrisk i de valutor som framgår av tabellen nedan. En 10-procentig förstärkning/försvagning av respektive valuta skulle ge en effekt på +/- 34 (30) Mkr i nettoresultat och eget kapital under den kommande 12-månadersperioden.

Ränteintäkter och utdelning i utländsk valuta, belopp i Mkr	2018	2017
EUR	337	286
USD	6	12
DKK	–	–
HKD	–	4
Totalt	343	302

(ii) Ränterisk

FAM exponeras för ränterisk avseende kassaflöden. Med ränterisk avses risken att förändringar i det allmänna ränteläget påverkar koncernens nettoresultat negativt. FAM:s ränterisk avseende kassaflöden uppstår främst i placeringar i obligationer vilka löper med rörlig ränta samt i de långfristiga fordringar och skulder som löper med rörlig ränta. Då FAM:s verksamhet är inriktad på investeringar i aktier är andelen obligationer i portföljen begränsad och ränterisken säkras därför inte.

Koncernen har analyserat dess känslighet mot ränteförändringar. Genomförd analys visar att effekten på resultatet av en ändring på 1,0 procentenheter skulle ge en maximal ökning respektive minskning med 0 (0) Mkr.

FAM har inga räntebärande innehav som löper med fast ränta och som värderas till verkligt värde varmed ingen ränterisk avseende verkliga värden uppstår.

(iii) Prisrisk

FAM:s största finansiella risk är prisrisken på aktierelaterade innehav som hålls till verkligt värde. Vid utgången av 2018 utgör aktierelaterade innehav som hålls till verkligt värde 56 (62)% av FAM:s totala tillgångar. De största innehaven i FAM:s portfölj som hålls till verkligt värde är SKF, Stora Enso, Munters och Bergvik Skog. Därutöver har FAM ytterligare ett fåtal noterade investeringar, ett antal direktägda onoterade innehav samt investeringar i fonder.

FAM:s investeringar analyseras och följs löpande upp av styrelsen. Genom det aktiva ägandet som bland annat utövas via styrelserepresentation, fokuserar FAM på långsiktigt värdeskapande i investeringarna. En stor aktiekursriskexponering behöver inte nödvändigtvis leda till någon åtgärd, utan det är det långsiktiga engagemanget som ligger till grund för FAM:s strategiska agerande. Den långsiktiga ägarfilosofin gör att något mål för prisrisker, som påverkas av kortsiktiga fluktuationer, inte är definierat. Prisrisker säkras inte.

Om marknadsvärdet på investeringar i aktierelaterade innehav som värderas till verkligt skulle öka/falla med 10 procent skulle resultatet och eget kapital förändras med +/- 2 508 (2 952) Mkr.

b) Kreditrisk

Kreditrisk eller motpartsrisk är risken för att motparten i en finansiell transaktion inte fullgör sina förpliktelser på förfallodagen. Koncernens kreditrisk innefattar banktillgodohavanden, obligationer, certifikat samt övriga långfristiga och kortfristiga fordringar inklusive kundfordringar inom industriverksamheten. Inom IPCO hanteras kundkreditriskbedömningen i de kommersiella affärerna av dotterföretagen. IPCO:s exponering mot enskilda kunder är liten och riskspridningen bedöms vara god. I projektaffären är förskottsbetalningar från kunder vanligt förekommande vilket bidrar till att reducera riskerna. För åldersanalys, reserv för osäkra kundfordringar och kundförluster, se not 24.

De ränteinstrument som FAM investerar i som del av sin likviditetshantering utgår från principen kring riskbegränsning. Detta då medlen i slutändan ska användas till investeringar i aktier, varför ränteinvesteringen inte söker kreditrisk för att öka avkastningen. FAM avgör därför från fall till fall, baserat på egen analys kring bolaget, om kreditrisken är försumbar i förhållande till instrumentets löptid. Den absoluta majoriteten av instrument är korta. I detta arbete utgår FAM inte från externt gjorda ratings, varför en kategorisering baserat på rating inte är i linje med FAM:s operativa uppföljning.

c) Likviditetsrisk

Likviditetsrisk är risken för att FAM saknar likvida medel för betalning av sina åtaganden avseende finansiella skulder. Målsättningen med företagets likviditetshantering är att minimera risken för att koncernen inte har tillräckliga likvida medel för att klara sina kommersiella åtaganden. Då FAM inte har några lån är denna risk begränsad. Kassaflödesprognoser upprättas av koncernens finansavdelning för att säkerställa att koncernen har tillräckligt med kassamedel för att möta behovet i den löpande verksamheten, med rapportering till ledningen.

Per den 31 december 2018 och 2017 har koncernen likvida medel om 7 209 (6 252) Mkr som består av banktillgodohavanden.

Tabellen nedan visar de avtalsenliga odiskonterade kassaflödena från koncernens finansiella skulder uppdelade efter den tid som på balansdagen återstår fram till den avtalsenliga förfallodagen.

Per 31 december 2018

Belopp i Mkr	Mindre än 1 år	Mellan 1 och 2 år	Mellan 2 och 5 år	Mer än 5 år
Räntebärande skulder	6	1	18	–
Leverantörsskulder och andra skulder	616	–	–	–
Totalt	622	1	18	–

Per 31 december 2017

Belopp i Mkr	Mindre än 1 år	Mellan 1 och 2 år	Mellan 2 och 5 år	Mer än 5 år
Leverantörsskulder och andra skulder	255	–	–	–
Totalt	255	–	–	–

Koncernens likviditetsrisk är högst begränsad.

Hantering av kapital

Koncernens mål avseende kapitalstrukturen är att trygga koncernens förmåga att fortsätta sin verksamhet, så att den kan fortsätta att generera avkastning till aktieägarna och nytta för andra intressenter och upprätthålla en optimal kapitalstruktur.

FAM är enbart finansierat genom eget kapital vilket är i enlighet med nuvarande beslutad kapitalstrategi.

Not 4 Viktiga uppskattningar och bedömningar

Uppskattningar och bedömningar utvärderas löpande och baseras på historisk erfarenhet och andra faktorer, inklusive förväntningar på framtida händelser som anses rimliga under rådande förhållanden.

Viktiga uppskattningar och bedömningar för redovisningsändamål

Koncernen gör uppskattningar och antaganden om framtiden. De uppskattningar för redovisningsändamål som blir följden av dessa kommer, definitionsmässigt, sällan att motsvara det verkliga resultatet. De uppskattningar och antaganden som innebär en betydande risk för väsentliga justeringar i redovisade värden för tillgångar och skulder under nästkommande räkenskapsår behandlas i huvuddrag nedan.

Nedskrivningsprövning av goodwill

Vid beräkning av kassagenererande enheters återvinningsvärde för bedömning av eventuellt nedskrivningsbehov för goodwill, har flera antaganden om framtida förhållanden och uppskattningar av parametrar gjorts. En redogörelse av dessa återfinns i not 16.

Verkligt värde på onoterade innehav

Viktiga uppskattningar och bedömningar görs i samband med värdering av ej noterade finansiella instrument till verkligt värde. För en beskrivning av de viktiga uppskattningar och bedömningar som görs i samband med detta se not 36.

Värdering av underskottsavdrag

Koncernen undersöker varje år om något nedskrivningsbehov föreligger för uppskjutna skattefordringar avseende skattemässiga underskottsavdrag. Dessutom undersöker koncernen ifall det är tillämpligt att aktivera nya uppskjutna

skattefordringar avseende årets skattemässiga underskottsavdrag. Uppskjuten skattefordran redovisas endast för underskottsavdrag för vilka det är sannolikt att de kan nyttjas mot framtida skattepliktiga överskott och mot skattepliktiga temporära skillnader.

Not 5 Investeringar i intresseföretag, joint ventures/gemensamt styrda företag och dotterföretag

a) Innehav i intresseföretag

Koncernen	2018-12-31	2017-12-31
Ingående anskaffningsvärde	15 532	16 254
Investeringar	279	123
Avyttringar	-530	-845
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	15 281	15 532
Ingående värdeförändringar	6 532	2 382
Årets värdeförändringar, netto	-4 120	4 150
Utgående ackumulerade värdeförändringar	2 412	6 532
Utgående redovisat värde	17 693	22 064
Moderföretaget	2018-12-31	2017-12-31
Ingående anskaffningsvärde	15 510	16 232
Investeringar	279	123
Avyttringar	-530	-845
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	15 259	15 510
Ingående värdeförändringar	6 549	2 399
Årets värdeförändringar, netto	-4 120	4 150
Utgående ackumulerade värdeförändringar	2 429	6 549
Utgående redovisat värde	17 688	22 059

Koncernens och moderföretagets intresseföretag 2018 och 2017:

Företagets namn	Org. nr.	Registreringsland och Säte	Ägar- andel (%)	Röst- andel (%)	Antal andelar	Redovisat värde	
						2018-12-31	2017-12-31
Moderföretagets innehav							
<u>Väsentliga intresseföretag</u>							
AB SKF	556007-3495	Sverige/Göteborg	13,8	28,8	62 936 151	8 451	11 276
Stora Enso OYJ	–	Finland/Helsingfors	10,2	27,3	80 123 386	8 929	10 421
<u>Ej väsentliga intresseföretag</u>							
82an Invest AB	559121-8465	Sverige/Stockholm	50,0	50,0	500		
Combient AB	556985-1560	Sverige/Stockholm	24,9	24,9	249		
Kivra AB	556840-2266	Sverige/Stockholm	36,5	36,5	1 712 232		
Lindström & Göthberg Executive Development AB	556829-4408	Sverige/Stockholm	50,0	50,0	25 000		
QuNano AB	556751-6124	Sverige/Lund	29,9	29,9	7 932 536		
Summa moderföretaget						17 688	22 059
Dotterföretagens innehav							
Acturum Development AB	556910-5488	Sverige/Stockholm	50,0	50,0	5 000 000	5	5
Summa koncernen						17 693	22 064

Samtliga intresseföretag värderas till verkligt värde.

Nedan följer information avseende de intresseföretag som bedöms som väsentliga för koncernen.

AB SKF: Världsledande tillverkare av kullager och andra relaterade produkter.

Stora Enso OYJ: Globalt ledande leverantör av förnybara material inom kartong, förpackning, biomaterial, träkonstruktioner och papper.

Moderföretaget har gått i borgen för ett lån på 80 (80) Mkr som upptagits av dotterföretaget SAMF Sweden AB:s intresseföretag Acturum Development AB:s dotterföretag Acturum Real Estate AB. Detta åtagande väntas inte föranleda några utbetalningar.

I övrigt finns det inga eventalförpliktelser avseende koncernens innehav i intresseföretag.

b) Innehav i joint ventures/gemensamt styrda företag

Koncernen	2018-12-31	2017-12-31
Per 1 januari	5 192	4 767
Investeringar	–	75
Erhållna utdelningar	–	-30
Egetkapitaltransaktioner	0	-1
Andel i resultat	313	346
Övrigt totalresultat	68	35
Per 31 december	5 573	5 192

Moderföretaget	2018-12-31	2017-12-31
Ingående anskaffningsvärde	4 672	4 597
Investeringar	–	75
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	4 672	4 672
Ingående nedskrivningar	-194	-149
Återförda nedskrivningar	61	–
Årets nedskrivningar	–	-45
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-133	-194
Utgående redovisat värde	4 539	4 478

Koncernens joint ventures 2018 och 2017:

Företagets namn	Org. nr.	Registreringsland och Säte	Ägar- andel (%)	Röst- andel (%)	Antal andelar	Redovisat värde	
						2018-12-31	2017-12-31
Moderföretagets innehav							
Höganäs Holding AB	556915-6655	Sverige/Höganäs	50,0	50,0	10 000 000	4 523	4 203
Nefab Holding AB	556980-3157	Sverige/Ovanåker	50,0	50,0	50 000	1 050	989
Summa koncernen						5 573	5 192

Moderföretagets gemensamt styrda företag 2018 och 2017:

Företagets namn	Org. nr.	Registreringsland och Säte	Ägar- andel (%)	Röst- andel (%)	Antal andelar	Redovisat värde	
						2018-12-31	2017-12-31
Moderföretagets innehav							
Höganäs Holding AB	556915-6655	Sverige/Höganäs	50,0	50,0	10 000 000	3 489	3 489
Nefab Holding AB	556980-3157	Sverige/Ovanåker	50,0	50,0	50 000	1 050	989
Summa moderföretaget						4 539	4 478

Joint ventures/gemensamt styrda företag värderas enligt kapitalandelsmetoden i koncernen och till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar till återvinningsvärdet i moderföretaget. De joint ventures/gemensamt styrda företag som anges ovan har aktiekapital som består enbart av stamaktier vilka ägs direkt av koncernen.

Nedan följer information avseende de joint ventures/gemensamt styrda företag som bedöms som väsentliga för koncernen.

Höganäs Holding AB samägs av FAM och Lindéngruppen AB. Höganäs är en världsledande metallpulvergrupp.

Nefab Holding AB samägs mellan FAM och familjen Nordgren/Pihls bolag. Nefab är en leverantör av optimerade förpackningslösningar som reducerar total kostnad och miljöpåverkan.

Höganäs Holding AB och Nefab Holding AB är privata företag och det finns inga noterade priser tillgängliga för dess aktier.

Finansiell information i sammandrag om joint ventures

Nedan visas finansiell information i sammandrag för de joint venture-företag som redovisas med tillämpning av kapitalandelsmetoden. Informationen avser de belopp som redovisas i joint venture-företagets koncernbokslut (inte FAM:s andel av dessa belopp) justerade för skillnader i redovisningsprinciper mellan koncernen och joint venture-företaget.

Sammandragen information från balansräkningen

	Höganäs Holding		Nefab Holding	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Anläggningstillgångar	12 806	11 372	2 609	2 599
Omsättningstillgångar exkl. likvida medel	4 852	3 420	1 390	1 246
Likvida medel	124	93	103	85
Summa omsättningstillgångar	4 976	3 513	1 493	1 331
Summa tillgångar	17 782	14 885	4 102	3 930
Långfristiga finansiella skulder	6 220	4 077	645	654
Övriga långfristiga skulder	900	874	326	322
Summa långfristiga skulder	7 120	4 951	971	976
Kortfristiga finansiella skulder	1 075	982	757	740
Övriga kortfristiga skulder	541	547	275	235
Summa kortfristiga skulder	1 616	1 529	1 032	975
Summa skulder	8 736	6 480	2 003	1 951
Nettotillgångar	9 046	8 405	2 099	1 979

Sammandragen information resultat och totalresultat

	Höganäs Holding		Nefab Holding	
	2018	2017	2018	2017
Intäkter	10 361	8 223	4 472	3 835
Rörelsekostnader	-9 346	-6 971	-4 359	-3 777
Finansiella intäkter	9	15	1	1
Finansiella kostnader	-267	-291	-26	-73
Inkomstskatt	-175	-257	-46	-14
Resultat från kvarvarande verksamheter	582	719	42	-28
Resultat efter skatt från avvecklade verksamheter	–	–	–	–
Övrigt totalresultat	59	72	76	-3
Summa totalresultat	641	791	118	-31
Erhållna utdelningar från joint ventures	–	–	–	30

Avstämning av finansiell information i sammandrag

Den finansiella information i sammandrag som presenterats ovan, stäms nedan av mot det redovisade värdet på FAM:s innehav i joint ventures.

Finansiell information i sammandrag

	Höganäs Holding		Nefab Holding	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Ingående nettotillgångar 1 januari	8 405	7 614	1 979	1 920
Tillskjutet kapital	–	–	2	150
Årets resultat	582	719	42	-28
Övrigt totalresultat	59	72	76	-3
Utbetald utdelning	–	–	–	-60
Utgående nettotillgångar	9 046	8 405	2 099	1 979
Koncernens andel i %	50%	50%	50%	50%
Koncernens andel i Mkr	4 523	4 203	1 050	989
Goodwill	–	–	–	–
Utgående redovisat värde	4 523	4 203	1 050	989

c) Innehav i dotterföretag

Moderföretaget	2018-12-31	2017-12-31
Ingående anskaffningsvärde	3 556	26
Investeringar	0	3 530
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	3 556	3 556
Ingående nedskrivningar	-209	-21
Återförda nedskrivningar	192	4
Årets nedskrivningar	–	-192
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-17	-209
Utgående redovisat värde	3 539	3 347

Moderföretaget innehar andelar i följande dotterföretag:

Företagets namn	Org. nr.	Registreringsland och Säte	Ägar- andel (%)	Röst- andel (%)	Antal aktier	Redovisat värde	
						2018-12-31	2017-12-31
IPCO Holding AB	559112-6247	Sverige/Stockholm	100,0	100,0	50 000 000	3 530	3 338
IPCO Group AB	559112-6213	Sverige/Stockholm	100,0	100,0			
IPCO AB	559104-2295	Sverige/Sandviken	100,0	100,0			
IPCO Sweden AB	556312-2992	Sverige/Sandviken	100,0	100,0			
IPCO Treasury AB	559115-8885	Sverige/Sandviken	100,0	100,0			
IPCO International AB	559154-8457	Sverige/Sandviken	100,0	100,0			
IPCO UK Process Systems Limited	–	Storbritannien/ Halesowen	100,0	100,0			
IPCO France SAS	–	Frankrike/Paris	100,0	100,0			
IPCO Process systems B.V.	–	Nederländerna/Breda	100,0	100,0			
IPCO Italy Holding S.r.l	–	Italien/Milano	100,0	100,0			
IPCO Italy S.r.l	–	Italien/Milano	100,0	100,0			
IPCO Rus Ltd	–	Ryssland/Moskva	100,0	100,0			
IPCO Spain Procesos Y Sistemas, S.L.	–	Spanien/Madrid	100,0	100,0			
IPCO Germany Holding GmbH	–	Tyskland/Fellbach	100,0	100,0			
IPCO Germany GmbH	–	Tyskland/Fellbach	100,0	100,0			
IPCO US Holding Inc.	–	USA/Wilmington	100,0	100,0			
IPCO US LLC	–	USA/Wilmington	100,0	100,0			
IPCO Canada Ltd	–	Kanada/Vancouver	100,0	100,0			
IPCO Brasil Sistemas de Processamento Industrial Ltda.	–	Brasilien/São Paulo Mexiko/Lomas de Chapultepec	100,0	100,0			
F Intressenter Mexico	–		100,0	100,0			
F Intressenter India Private Limited	–	Indien/New Dehli	100,0	100,0			
Process Systems KK	–	Japan/Kobe	100,0	100,0			
IPCO Process Systems (Shanghai) Ltd	–	Kina/Shanghai Republiken Korea/ Seoul	100,0	100,0			
IPCO Korea Ltd	–		100,0	100,0			
IPCO South East Asia Pte. Ltd	–	Singapore/Singapore	100,0	100,0			
IPCO Thailand JV	–	Thailand/Bangkok Malaysia/ Kuala Lumpur	49,0	49,0			
IPCO Malaysia	–		100,0	100,0			
Kopparfors Skogar AB	559170-5438	Sverige/Stockholm	100,0	100,0	50 000	0	–
SAMF Sweden AB	556919-5190	Sverige/Stockholm	100,0	100,0	500	9	9
Summa moderföretaget						3 539	3 347

Samtliga dotterföretag konsolideras i koncernen.

51,0% av IPCO Thailand JV ägs av en extern thailändsk aktieägare.

Not 6 Förvaltningskostnader investeringsverksamheten

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Personalkostnader	75	56	75	56
Övriga kostnader	52	53	52	53
Avskrivningar	1	0	1	0
Summa	128	109	128	109

Not 7 Intäkternas fördelning industriverksamheten

Koncernen	2018	2017
Varuförsäljning	1 719	198
Serviceuppdrag	161	18
Övriga intäkter	7	0
Summa koncernen	1 887	216

En betydande andel av intäkterna redovisas vid given tidpunkt. Intäkterna redovisas även över tid enligt successiv vinstavräkning på kundkontrakt där färdigställandegraden baseras på upparbetade kostnader. De projekt som redovisas enligt successiv vinstavräkning är i normalfallet till fast pris och förväntas slutföras inom ett år.

Not 8 Rörelsens kostnader industriverksamheten

Koncernen	2018	2017
Kostnader för varor och material	585	93
Personalkostnader	494	64
Övriga kostnader	516	188
Av- och nedskrivningar	201	57
Summa koncernen	1 796	402

Not 9 Leasingavtal

Operationell leasing

Koncernen innehar leasingavtal avseende hyra av lokaler, bilar, maskiner och dator- och kontorsutrustning. Vidareuthyrning förekommer ej. Hyresavtalen utgår från marknadspraxis utan betydande avvikelser.

Framtida minimileaseavgifter enligt icke uppsägningsbara operationella leasingavtal gällande vid rapportperiodens slut förfaller till betalning enligt följande:

Koncernen	2018-12-31	2017-12-31
Inom ett år	55	23
Senare än ett år men inom fem år	200	155
Senare än fem år	169	193
Koncernen totalt	424	371

Kostnader för operationell leasing i koncernen har under räkenskapsåret uppgått till 50 (17) Mkr varav variabla avgifter 1 (-) Mkr.

Moderföretaget

Moderföretaget innehar leasingavtal avseende hyra av kontorslokaler. Vidareuthyrning förekommer ej. Hyresavtalen utgår från marknadspraxis utan betydande avvikelser.

Framtida minimileaseavgifter enligt icke uppsägningsbara operationella leasingavtal gällande vid rapportperiodens slut förfaller till betalning enligt följande:

Moderföretaget	2018-12-31	2017-12-31
Inom ett år	3	3
Senare än ett år men inom fem år	7	2
Senare än fem år	–	–
Moderföretaget totalt	10	5

Kostnader för operationell leasing i moderföretaget har under räkenskapsåret uppgått till 3 (3) Mkr.

Not 10 Ersättningar till revisorerna

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på företagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter. Allt annat är andra uppdrag.

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
PwC				
Revisionsuppdraget	7	6	0,7	0,5
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	0	0	0,2	0,1
Skatterådgivning	0	0	0,4	0,2
Övriga tjänster	21	43	0,1	0,0
Totalt	28	49	1,4	0,8

Övriga tjänster avser framför allt kostnader relaterade till etablerandet av dotterföretag inom IPCO-koncernen. Under 2017 avsåg övriga tjänster förvävsrelaterade kostnader för IPCO-koncernen.

Not 11 Ersättningar till anställda mm.

Medelantal anställda med geografisk fördelning

	2018		2017	
	Medelantal anställda	Varav kvinnor (%)	Medelantal anställda	Varav kvinnor (%)
Sverige	7	29	6	33
Moderföretaget totalt	7	29	6	33
Dotterföretag				
Sverige	144	20	143	16
Tyskland	185	18	178	16
Övriga Europa	103	16	81	17
Europa totalt	432	18	402	16
Nordamerika	48	15	44	14
Sydamerika	17	12	16	13
Afrika	3	–	–	–
Asien	115	23	96	23
Dotterföretag totalt	615	18	558	17
Koncernen totalt	622	18	564	17

Könsfördelning för styrelseledamöter och övriga ledande befattningshavare

Andel kvinnor (%)	2018		2017	
	Koncernen	Moderföretaget	Koncernen	Moderföretaget
Styrelseledamöter	16	17	5	17
Verkställande direktör och övriga ledande befattningshavare	11	–	19	–

Kostnader för ersättningar till anställda

Koncernen	2018	2017
Löner och andra ersättningar	432	72
Sociala avgifter	83	18
Pensionskostnader (se not 12)	37	21
Koncernen totalt	552	111

Löner och andra ersättningar	2018	2018	2017	2017
	Löner och andra ersättningar	Pensionskostnader	Löner och andra ersättningar	Pensionskostnader
Styrelseledamöter, verkställande direktörer och andra ledande befattningshavare*	53	10	22	5
Övriga anställda	379	27	50	16
Koncernen totalt	432	37	72	21

*Varav tantiem till VD 10 (4) Mkr

Moderföretaget	2018	2017
Löner och andra ersättningar	53	39
Sociala avgifter	17	13
Pensionskostnader (se not 12)	4	4
Moderföretaget totalt	74	56

Löner och andra ersättningar	2018	2018	2017	2017
	Löner och andra ersättningar	Pensionskostnader	Löner och andra ersättningar	Pensionskostnader
Styrelseledamöter och verkställande direktören*	24	5	20	5
Övriga anställda	29	-1	19	-1
Moderföretaget totalt	53	4	39	4

*Varav tantiem till VD 10 (4) Mkr

Ersättningen till verkställande direktören Lars Wedenborn uppgår till årlig fast lön om 10,5 (10,2) Mkr. Som del av totalkompensationen har verkställande direktören en andel i ett årligt rörligt långsiktigt incitamentsprogram som baseras på tillväxt i lönsamhet för innehaven under en treårsperiod. Under 2018 har till verkställande direktören utbetalats 7,1 (-) Mkr avseende detta program. Mellan bolaget och verkställande direktören gäller en ömsesidig uppsägningstid om sex månader. Vid uppsägning från bolagets sida erhåller verkställande direktören ett avgångsvederlag uppgående till tolv månadslöner. Om ny anställning ej erhållits ett år efter uppsägning utgår upp till tolv månaders ytterligare avgångsvederlag. Till ovan tillkommer premiebaserad pensionspremie om 35% av fast lön.

För 2018 utgår för FAM:s styrelse ett styrelsearvode om 1,1 (1,1) Mkr till styrelsens ordförande Marcus Wallenberg, 0,9 (0,9) Mkr till vice ordförande Jacob Wallenberg och 0,6 (0,6) Mkr till ordinarie styrelsemedlemmar, exklusive verkställande direktör.

Not 12 Pensioner

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Pensionskostnader – avgiftsbestämda planer	26	29	4	4
Pensionskostnader – förmånsbestämda planer	11	-8	–	–
Totalt	37	21	4	4

Förmånsbestämda planer industriverksamheten

För tjänstemän inom industriverksamheten i Sverige tryggas ITP 2-planens förmånsbestämda pensionsåtaganden för ålders- och familjepension genom försäkring i Alecta. Enligt ett uttalande från Rådet för finansiell rapportering, UFR 10 Redovisning av pensionsplanen ITP 2 som finansieras genom försäkring i Alecta, är detta en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. För räkenskapsåret 2017 och 2018 har bolaget inte haft tillgång till information för att kunna redovisa sin proportionella andel av planens förpliktelser, förvaltningstillgångar och kostnader vilket medfört att planen inte varit möjlig att redovisa som en förmånsbestämd plan. Pensionsplanen ITP 2 som tryggas genom försäkring i Alecta redovisas därför som en avgiftsbestämd plan. Premien för den förmånsbestämda ålders- och familjepensionen är individuellt beräknad och är bland annat beroende av lön, tidigare intjänad pension och förväntad återstående tjänstgöring.

Den kollektiva konsolideringsnivån utgörs av marknadsvärdet på Alectas tillgångar i procent av försäkringsåtagandena beräknade enligt Alectas försäkringstekniska metoder och antaganden, vilka inte överensstämmer med IAS 19. Den kollektiva konsolideringsnivån ska normalt tillåtas variera mellan 125 och 155 procent. Om Alectas kollektiva konsolideringsnivå understiger 125 procent eller överstiger 155 procent ska åtgärder vidtas i syfte att skapa förutsättningar för att konsolideringsnivån återgår till normalintervallet. Vid låg konsolidering kan en åtgärd vara att höja det avtalade priset för nyteckning och utökning av befintliga förmåner. Vid hög konsolidering kan en åtgärd vara att införa premierreduktioner. Vid utgången av 2018 uppgick Alectas överskott i form av den kollektiva konsolideringsnivån till 142 (154) procent.

Koncernen har förmånsbestämda pensionsplaner inom industriverksamheten i främst Sverige och Tyskland, som lyder under i stort sett likartade regelverk. Samtliga planer är pensionsplaner baserade på slutlig lön, som ger anställda som omfattas av pensionsplanen förmåner i form av en garanterad nivå på pensionsutbetalningarna under livstiden. Nivån på förmånen beror på de anställdas tjänstgöringstid och lön vid pensioneringstidpunkten. I de svenska planerna är pensionsutbetalningarna normalt uppräknade enligt konsumentprisindex. Planerna är i stort sett utsatta för likartade risker, vilka beskrivs nedan. Merparten av utbetalda ersättningar görs från planer som är tryggade med stiftelser eller liknande former, det finns dock även ett antal mindre ofonderade planer för vilka företaget betalar ut ersättningar vid förfallotidpunkt. Stiftelsernas verksamhet regleras av nationella bestämmelser och praxis, vilket även gäller förhållandet mellan koncernen och förvaltare (eller motsvarande) av stiftelsens förvaltningstillgångar. Ansvar för övervakning av planerna, inklusive investeringsbeslut och tillskott, ligger gemensamt hos företaget och stiftelsens styrelse. Stiftelsens styrelse måste bestå av representanter från företaget och de anställda som omfattas av planen enligt pensionsplanens reglering.

Belopp i balansräkningen

De belopp som redovisas i balansräkningen och förändringar i förmånsbestämda pensionsplaner under året är följande.

Koncernen

	Nuvärdet av för- pliktelsen	Verkligt värde på förvalt- ningstill- gångar	Totalt
Övertaget genom förvärv 2017	134	-97	37
Kostnader för tjänstgöring under innevarande år	0	-	0
Kostnader för tjänstgöring under tidigare år	-14	-	-14
Vinster (-)/förluster (+) på reduceringar och regleringar	6	-	6
Räntekostnader (+)/ränteintäkter (-)	0	0	0
Summa redovisad i resultaträkningen	-8	0	-8
Omvärderingar			
Avkastning på förvaltningstillgångar, exklusive belopp som ingår i räntekostnader/ränteintäkter	-	0	0
Vinster (-)/förluster (+) till följd av förändrade finansiella antaganden	-1	-	-1
Erfarenhetsbaserade vinster (-)/förluster (+)	3	-	3
Summa redovisad i övrigt totalresultat	2	0	2
Avgifter från:			
Arbetsgivaren	-	-40	-40
Anställda som omfattas av planen	0	0	0
Utbetalda ersättningar	-8	8	0
Regleringar	-32	32	0
Per 31 december 2017	88	-97	-9
Kostnader för tjänstgöring under innevarande år	3	-	3
Kostnader för tjänstgöring under tidigare år	-	-	-
Vinster (-)/förluster (+) på reduceringar och regleringar	6	-	6
Räntekostnader (+)/ränteintäkter (-)	1	1	2
Summa redovisad i resultaträkningen	10	1	11
Omvärderingar			
Avkastning på förvaltningstillgångar, exklusive belopp som ingår i räntekostnader/ränteintäkter	-	-5	-5
Vinster (-)/förluster (+) till följd av förändrade finansiella antaganden	2	-	2
Erfarenhetsbaserade vinster (-)/förluster (+)	2	-	2
Summa redovisad i övrigt totalresultat	4	-5	-1
Avgifter från:			
Arbetsgivaren	-	-1	-1
Anställda som omfattas av planen	1	-1	0
Utbetalda ersättningar	-1	-	-1
Regleringar	-29	36	7
Per 31 december 2018	73	-67	6

I samband med förvärvet beslutades det att den svenska pensionsskulden skulle regleras under en två-års period. Den första delen av regleringen skedde innan årsskiftet 2017/2018 och ledde till en regleringsförlust om ca 6 Mkr. En ytterligare reglering skedde under 2018 och ledde till en regleringsförlust om ca 6 Mkr.

Följande tabell visar en uppdelning av den förmånsbestämda förpliktelsens och förvaltningstillgångarnas sammansättning per land.

Koncernen

	Sverige	Tyskland	Övriga	Totalt
31 december 2018				
Nuvärdet av förpliktelsen	0	68	5	73
Verkligt värde på förvaltningstillgångar	0	-67	-	-67
Total skuld (+)/fordran (-)	0	1	5	6
31 december 2017				
Nuvärdet av förpliktelsen	30	58	-	88
Verkligt värde på förvaltningstillgångar	-39	-58	-	-97
Total skuld (+)/fordran (-)	-9	0	-	-9

Väsentliga uppskattningar: aktuariella antaganden och känslighet

De väsentligaste aktuariella antagandena för de största pensionsplanerna var följande.

	2018		2017	
	Sverige	Tyskland	Sverige	Tyskland
Diskonteringsränta	2,70%	1,25%	2,70%	1,72%
Inflation	1,50%	2,00%	1,50%	2,00%
Löneökningar	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%

Antaganden beträffande livslängd baseras på offentlig statistik och erfarenheter från dödlighetsundersökningar i varje land och fastställs i samråd med aktuariell expertis.

Not 13 Finansnetto

Koncernen	2018	2017
Finansiella intäkter		
Valutakursvinster	46	-
Summa finansiella intäkter	46	-
Finansiella kostnader		
Räntekostnader	0	0
Bankavgifter	-6	-4
Valutakursförluster	-7	-
Övriga finansiella kostnader	-1	-2
Summa finansiella kostnader	-14	-6
Finansnetto	32	-6

Not 14 Bokslutsdispositioner

Moderföretaget	2018	2017
Erhållna koncernbidrag	3	-
Lämnade koncernbidrag	-1	-5
Återföring från periodiseringsfond	-	1
Avsättning till periodiseringsfond	-20	-286
Summa moderföretaget	-18	-290

Not 15 Inkomstskatt/Skatt på årets resultat

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Aktuell skatt:				
Aktuell skatt på årets resultat	-48	-195	-21	-192
Justeringar avseende tidigare år	2	2	-	2
Summa aktuell skatt	-46	-193	-21	-190
Uppskjuten skatt (se not 22):				
Uppkomst och återförande av temporära skillnader	45	17	35	67
Summa uppskjuten skatt	45	17	35	67
Summa inkomstskatt	-1	-176	14	-123

Inkomstskatten på resultatet skiljer sig från det teoretiska belopp som skulle ha framkommit vid användning av vägd genomsnittlig skattesats för resultaten i de konsoliderade företagen enligt följande:

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Resultat före skatt	-2 488	5 072	-2 663	4 427
Inkomstskatt beräknad enligt nationella skattesatser gällande för resultat i respektive land	549	-1 113	586	-974
Skatteeffekter av:				
– Joint ventures resultat redovisat efter skatt	69	76	-	-
– Ej skattepliktiga intäkter	279	1 084	335	1 092
– Ej avdragsgilla kostnader	-918	-219	-906	-243
Effekter av underskottsavdrag	2	-1	-	-
Justeringar avseende tidigare år	2	-3	-	2
Effekter av ändrade skattesatser	1	-	-1	-
Omvärdering av uppskjuten skatt	9	-	-	-
Övrigt	6	-	-	-
Skattekostnad	-1	-176	14	-123

Vägd genomsnittlig skattesats för koncernen är 22 (22)% och moderföretaget är 22 (22)%.

Not 16 Immateriella anläggningstillgångar

Koncernen

	Patent och licenser	Teknologi och kund- relationer	Goodwill	Övriga immateri- ella anlägg- nings- tillgångar	Summa
31 december 2018					
Ingående anskaffningsvärde	56	1 595	2 483	141	4 275
Investeringar	0	–	–	52	52
Justering preliminär förvärvsanalys	–	–	-92	–	-92
Avyttringar/utrangeringar	–	–	–	-1	-1
Valutakursdifferenser	3	–	6	0	9
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	59	1 595	2 397	192	4 243
Ingående av- och nedskrivningar	0	-5	–	-35	-40
Avyttringar/utrangeringar	–	–	–	–	–
Årets avskrivningar	-6	-60	–	-87	-153
Valutakursdifferenser	0	–	–	-1	-1
Utgående ackumulerade av- och nedskrivningar	-6	-65	–	-123	-194
Utgående redovisat värde	53	1 530	2 397	69	4 049
31 december 2017					
Ingående anskaffningsvärde	–	–	–	–	–
Investeringar	0	–	–	4	4
Förvärv	57	1 595	2 484	148	4 284
Avyttringar/utrangeringar	–	–	–	-11	-11
Valutakursdifferenser	-1	–	-1	0	-2
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	56	1 595	2 483	141	4 275
Ingående av- och nedskrivningar	–	–	–	–	–
Avyttringar/utrangeringar	–	–	–	11	11
Årets avskrivningar	0	-5	–	-46	-51
Valutakursdifferenser	0	–	–	0	0
Utgående ackumulerade av- och nedskrivningar	0	-5	–	-35	-40
Utgående redovisat värde	56	1 590	2 483	106	4 235

Vid förvärvet av Sandvik Process Systems i december 2017 uppstod goodwill till ett värde av 2 392 Mkr. Hela förvärvet utgör en kassagenererande enhet. Koncernen prövar om nedskrivningsbehov för goodwill föreligger en gång per år eller oftare om indikationer uppstår.

Återvinningsvärden fastställs genom beräkning av nyttjandevärde vilket kräver att vissa antaganden måste göras. Beräkningarna utgår från kassaflödesprognoser baserade på den femåriga strategiska plan som IPCO utvecklat och beslutat om. Kassaflöden efter femårsperioden extrapoleras med en tillväxttakt på 2,0%. Prognoserna i den femåriga strategiska planen baserar sig dels på den historiska utvecklingen i IPCO-koncernen och dels på bedömd framtida tillväxt och lönsamhet för branschen generellt med hänsyn tagen till koncernens utvecklingsmöjligheter. Antagen diskonteringsränta är 11,0% för skatt.

Baserat på dessa antaganden överstiger nyttjandevärdet redovisat värde för goodwill. En rimlig förändring av dessa antaganden skulle inte leda till någon nedskrivningsbehov.

Not 17 Materiella anläggningstillgångar

Koncernen

	Mark och byggnader	Maskiner	Inventarier, verktyg och installationer	Övriga materiella anläggningstillgångar	Summa
31 december 2018					
Ingående anskaffningsvärde	152	303	22	59	536
Investeringar	1	38	8	32	79
Förvärv	27	–	–	–	27
Avyttringar/utrangeringar	–	–	-6	-1	-7
Omklassificeringar/intern överföring	4	-6	5	-3	–
Valutakursdifferenser	1	3	1	1	6
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	185	338	30	88	641
Ingående av- och nedskrivningar	-1	3	-4	0	-2
Avyttringar/utrangeringar	0	5	2	0	7
Omklassificeringar/intern överföring	-8	5	-4	–	-7
Årets avskrivningar	-8	-35	-5	-1	-49
Valutakursdifferenser	0	1	0	0	1
Utgående ackumulerade av- och nedskrivningar	-17	-21	-11	-1	-50
Utgående redovisat värde	168	317	19	87	591
31 december 2017					
Ingående anskaffningsvärde	–	–	2	–	2
Investeringar	23	0	0	2	25
Förvärv	130	299	20	72	521
Avyttringar/utrangeringar	–	-10	–	–	-10
Omklassificeringar/intern överföring	–	15	–	-15	0
Valutakursdifferenser	-1	-1	0	0	-2
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	152	303	22	59	536
Ingående av- och nedskrivningar	–	–	-1	–	-1
Avyttringar/utrangeringar	–	6	–	–	6
Omklassificeringar/intern överföring	–	0	0	–	0
Årets avskrivningar	-1	-3	0	0	-4
Årets nedskrivningar	–	–	-3	–	-3
Utgående ackumulerade av- och nedskrivningar	-1	3	-4	0	-2
Utgående redovisat värde	151	306	18	59	534

Moderföretaget, inventarier	2018-12-31	2017-12-31
Ingående anskaffningsvärde	2	2
Investeringar	-	0
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	2	2
Ingående avskrivningar	-1	-1
Årets avskrivning	-1	0
Utgående ackumulerade avskrivningar	-2	-1
Utgående redovisat värde	0	1

Not 18 Fordringar hos koncernföretag

Moderföretaget	2018-12-31	2017-12-31
Ingående anskaffningsvärde	1 800	35
Tillkommande fordringar	2	1 770
Avgående fordringar	-10	-5
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	1 792	1 800
Utgående redovisat värde	1 792	1 800

Not 19 Fordringar hos intresseföretag och joint ventures/gemensamt styrda företag

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Ingående anskaffningsvärde	64	110	-	72
Tillkommande fordringar	1	51	-	20
Avgående fordringar	-10	-97	-	-92
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	55	64	-	-
Utgående redovisat värde	55	64	-	-

Not 20 Andra långfristiga värdepappersinnehav

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Ingående anskaffningsvärde	3 973	4 331	3 973	4 331
Investeringar	527	1 465	527	1 465
Avyttringar	-959	-1 805	-959	-1 805
Valutakursdifferenser	16	-18	16	-18
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	3 557	3 973	3 557	3 973
Ingående värdeförändringar	3 479	4 147	3 479	4 147
Årets värdeförändringar, netto	355	-668	355	-668
Utgående ackumulerade värdeförändringar	3 834	3 479	3 834	3 479
Utgående redovisat värde	7 391	7 452	7 391	7 452

Koncernen och Moderföretaget

Specifikation av andra långfristiga värdepappersinnehav värderade till verkligt värde via resultaträkningen

	Antal	Verkligt värde	
		2018-12-31	2017-12-31
Noterade aktier	2018-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Munters Group AB	20 967 907	713	1 158
Saab AB B	–	–	370
Övriga noterade aktier		87	270
Delsumma noterade aktier och andelar		800	1 798
Onoterade innehav		5 941	4 796
Fondinnehav		643	857
Obligationer		7	1
Summa koncernen och moderföretaget		7 391	7 452

Koncernens och moderföretagets återstående åtaganden i fondinvesteringar uppgår till 11 (288) Mkr.

Ytterligare information om finansiella instrument finns i not 36.

Not 21 Andra långfristiga fordringar

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Ingående anskaffningsvärde	517	514	514	514
Tillkommande fordringar	–	3	–	–
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	517	517	514	514
Utgående redovisat värde	517	517	514	514

Not 22 Uppskjuten skatt

Uppskjutna skattefordringar och -skulder fördelas enligt följande:

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Uppskjutna skattefordringar				
Uppskjutna skattefordringar som ska utnyttjas efter mer än 12 månader	246	222	18	21
Uppskjutna skattefordringar som ska utnyttjas inom 12 månader	–	–	–	–
Summa uppskjutna skattefordringar	246	222	18	21
Uppskjutna skatteskulder				
Uppskjutna skatteskulder som ska utnyttjas efter mer än 12 månader	681	761	–	38
Uppskjutna skatteskulder som ska utnyttjas inom 12 månader	–	–	–	–
Summa uppskjutna skatteskulder	681	761	–	38
Uppskjutna skattefordringar/-skulder (netto)	-435	-539	18	-17

Bruttoförändringen avseende uppskjutna skatter är enligt följande:

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Ingående balans	-539	-212	-17	-84
Ökning genom rörelseförvärv (not 39)	48	-346	–	–
Valutakursdifferenser	11	–	–	–
Redovisat i resultaträkningen (not 15)	45	17	35	67
Redovisat i övrigt totalresultat	0	2	–	–
Utgående balans	-435	-539	18	-17

Förändring i uppskjutna skattefordringar och -skulder under året, som har redovisats i de finansiella rapporterna, utan hänsyn tagen till kvittningar som gjorts inom samma skatterättsliga jurisdiktion, framgår nedan:

Koncernen

	Pensions- förpliktelser	Under- skotts- avdrag	Övrigt	Summa
Uppskjutna skattefordringar				
Per 1 januari 2017	21	–	–	21
Ökning genom rörelseförvärv	–	24	178	202
Redovisat i resultaträkningen	–	-1	–	-1
Redovisat i övrigt totalresultat	0	–	–	0
Per 31 december 2017	21	23	178	222
Ökning genom rörelseförvärv	–	–	–	–
Redovisat i resultaträkningen	9	-6	21	24
Redovisat i övrigt totalresultat	0	–	–	0
Per 31 december 2018	30	17	199	246

	Orealiserade värde- förändringar på finansiella instrument	Obe- skattade reserver	Övrigt	Summa
Uppskjutna skatteskulder				
Per 1 januari 2017	105	128	–	233
Ökning genom rörelseförvärv	–	–	548	548
Redovisat i resultaträkningen	-67	63	-14	-18
Redovisat i övrigt totalresultat	–	–	-2	-2
Per 31 december 2017	38	191	532	761
Ökning genom rörelseförvärv	–	–	-48	-48
Valutakursdifferenser	–	–	-11	-11
Redovisat i resultaträkningen	-38	4	13	-21
Redovisat i övrigt totalresultat	–	–	0	0
Per 31 december 2018	–	195	486	681

Moderföretaget

	Pensions- förpliktelser	Under- skotts- avdrag	Övrigt	Summa
Uppskjutna skattefordringar				
Per 1 januari 2017	21	–	–	21
Redovisat i resultaträkningen	0	–	–	0
Per 31 december 2017	21	–	–	21
Redovisat i resultaträkningen	-3	–	–	-3
Per 31 december 2018	18	–	–	18
		Orealiserade värdeför- ändringar på finansiella instrument	Övrigt	Summa
Uppskjutna skatteskulder				
Per 1 januari 2017		105	–	105
Redovisat i resultaträkningen		-67	–	-67
Per 31 december 2017		38	–	38
Redovisat i resultaträkningen		-38	–	-38
Per 31 december 2018		–	–	–

Redovisade belopp avser temporära skillnader hänförliga till:

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018-12-31	2017-12-31	2018-12-31	2017-12-31
Uppskjutna skattefordringar				
Goodwill vid inkråmsförvärv	135	85	–	–
Immateriella anläggningstillgångar exkl. goodwill	30	–	–	–
Materiella anläggningstillgångar	7	3	–	–
Varulager	6	12	–	–
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	30	21	18	21
Övriga avsättningar	9	6	–	–
Övrigt	12	72	–	–
Underskottsavdrag	17	23	–	–
Summa uppskjutna skattefordringar	246	222	18	21
Uppskjutna skatteskulder				
Goodwill	8	–	–	–
Immateriella anläggningstillgångar exkl. goodwill	402	442	–	–
Materiella anläggningstillgångar	30	24	–	–
Finansiella anläggningstillgångar	–	38	–	38
Varulager	2	–	–	–
Successiv vinstavräkning	19	–	–	–
Övriga avsättningar	23	–	–	–
Övrigt	2	66	–	–
Obeskattade reserver	195	191	–	–
Summa uppskjutna skatteskulder	681	761	–	38

Uppskjutna skattefordringar redovisas för skattemässiga underskottsavdrag i den utsträckning som det är sannolikt att de kan tillgodogöras genom framtida beskattningsbara vinster. Underskottsavdrag förfaller inte vid någon given tidpunkt.

Not 23 Varulager

Koncernen	2018-12-31	2017-12-31
Råvaror och förnödenheter	167	141
Varor under tillverkning	146	138
Färdiga varor och handelsvaror	84	66
Utgående redovisat värde	397	345

I kostnader för sålda varor ingår nedskrivning av varulager med 9 (2) Mkr. Återföringar av tidigare gjorda nedskrivningar uppgår till 5 (-) Mkr.

Not 24 Kundfordringar

Koncernen	2018-12-31	2017-12-31
Åldersanalys		
Ej förfallna kundfordringar	222	242
Förfallna kundfordringar 0-3 månader	100	93
Förfallna kundfordringar 3-6 månader	17	11
Förfallna kundfordringar 6-12 månader	7	7
Förfallna kundfordringar > 12 månader	4	15
Kundfordringar totalt	350	368
Nedskrivningar		
Ej förfallna kundfordringar	0	-4
Förfallna kundfordringar 0-3 månader	0	-3
Förfallna kundfordringar 3-6 månader	0	0
Förfallna kundfordringar 6-12 månader	-5	-1
Förfallna kundfordringar > 12 månader	-4	-1
Nedskrivningar totalt	-9	-9
Redovisat värde		
Ej förfallna kundfordringar	222	238
Förfallna kundfordringar 0-3 månader	100	90
Förfallna kundfordringar 3-6 månader	17	11
Förfallna kundfordringar 6-12 månader	2	6
Förfallna kundfordringar > 12 månader	0	14
Utgående redovisat värde	341	359

Individuella prövningar av nedskrivningsbehov avseende kundfordringar görs av alla bolag inom IPCO-koncernen. Det sker även en generell nedskrivning baserat på åldersstruktur i kombination med kundinformation, i enlighet med IPCO Financial Reporting Guidelines.

Realiserade kundförluster i koncernen har bedömts som ej väsentliga och därmed anses det inte finnas något behov av en generell nedskrivning i koncernen.

Not 25 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Förutbetalda hyror	1	1	1	1
Förutbetalda pensionskostnader och försäkringspremier	16	1	1	1
Övriga förutbetalda kostnader	11	22	–	8
Upplupna ränteintäkter	1	0	0	3
Summa	29	24	2	13

Not 26 Kassa och bank

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Banktillgodohavanden	7 209	6 252	6 792	5 915
Summa	7 209	6 252	6 792	5 915

Not 27 Aktiekapital och övrigt tillskjutet kapital

	Antal aktier (tusental)	Aktiekapital	Övrigt tillskjutet kapital	Summa
Per 1 januari 2017	10 000	1 000	31 063	32 063
Erhållna aktieägartillskott			675	675
Per 31 december 2017	10 000	1 000	31 738	32 738
Konverteringsrätt avseende konvertibla skuldebrev			1	1
Erhållna aktieägartillskott			635	635
Återbetalda aktieägartillskott			-516	-516
Per 31 december 2018	10 000	1 000	31 858	32 858

Aktiekapitalet består av 1 109 stamaktier A, 8 891 stamaktier B, 1 008 500 preferensaktier A samt 8 981 500 preferensaktier B.

Aktierna av serie A har ett röstvärde på 10 röster/aktie och aktierna av serie B har ett röstvärde på 1 röst/aktie. Aktierna har ett kvotvärde på 100 kronor per aktie.

Alla aktier som emitterats av moderföretaget är till fullo betalda.

Villkorade aktieägartillskott har under räkenskapsåret erhållits och inbetalats med totalt 635 (675) Mkr och återbetalats med totalt 516 (–) Mkr.

Totalt kvarstår villkorade aktieägartillskott om 17 493 (17 375) Mkr som erhållits från aktieägarna.

Not 28 Obeskattade reserver

Moderföretaget	2018-12-31	2017-12-31
Periodiseringsfonder	890	870
Summa moderföretaget	890	870

Not 29 Räntebärande skulder

Räntebärande skulder fördelas enligt följande:

Koncernen	2018-12-31	2017-12-31
Långfristiga räntebärande skulder		
Skulder till kreditinstitut	–	–
Konvertibla skuldebrev	15	–
Summa långfristiga räntebärande skulder	15	–
Kortfristiga räntebärande skulder		
Skulder till kreditinstitut	5	–
Konvertibla skuldebrev	–	–
Summa kortfristiga räntebärande skulder	5	–
Summa räntebärande skulder	20	–

Förändringar i skulder hänförliga till finansieringsverksamheten:

Koncernen	2017-01-01	Kassaflöde	Valuta-kurs-differenser	Övriga förändringar	2017-12-31
Långfristiga räntebärande värdepapper	–	–	–	–	–
Kortfristiga räntebärande värdepapper	–	-461	–	461	–
Summa koncernen	–	-461	–	461	–
Koncernen	2018-01-01	Kassaflöde	Valuta-kurs-differenser	Övriga förändringar	2018-12-31
Långfristiga räntebärande värdepapper	–	15	–	–	15
Kortfristiga räntebärande värdepapper	–	5	–	–	5
Summa koncernen	–	20	–	–	20

Not 30 Konvertibla skuldebrev

I september 2018 emitterade IPCO Group AB 299 242 konvertibla efterställda förlagslån med ett nominellt värde av 20 Mkr till ledande befattningshavare i IPCO. Lånens nominella belopp är 66 kronor per konvertibelt skuldebrev. Skuldebreven löper med en årlig ränta motsvarande det högre av summan av en marginal om 3,0% och STIBOR 1M och 3,0%. För innevarande period var räntan 3,0%.

Skuldebreven förfaller 30 april 2023 om de dessförinnan inte konverterats till aktier på begäran av innehavaren. Konverteringskursen är 66 kronor per aktie. Prissättning och värdering skedde på marknadsmässiga villkor vid tidpunkten för utgivandet varvid ingen förmån föreligger för innehavarna. Konverteringskursen kan komma att justeras vid eventuella kapitalomstruktureringar.

Konvertibla skuldebrev redovisas i balansräkningen enligt följande:

Koncernen	2018-12-31	2017-12-31
Nominellt värde på konvertibla skuldebrev	20	–
Egetkapitaldel – värde på konverteringsrätten	-1	–
Initialt verkligt värde på skulddelen	19	–
Räntekostnader	0	–
Betald ränta	-0	–
Skulddel	19	–
Konvertibla skuldebrev innehavda av koncernföretag	-4	–
Summa koncernen	15	–

Räntekostnaden är beräknad genom att multiplicera den effektiva räntan, 5,6%, med skulddelen.

Not 31 Övriga avsättningar

Koncernen	2018-12-31	2017-12-31
Långfristiga avsättningar		
Garantiåtaganden	19	24
Personalrelaterade förmåner	11	3
Övriga avsättningar	16	6
Summa långfristiga avsättningar	46	33
Kortfristiga avsättningar		
Garantiåtaganden	11	8
Personalrelaterade förmåner	13	0
Övriga avsättningar	51	1
Summa kortfristiga avsättningar	75	9

Not 32 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Upplupna personalrelaterade kostnader	106	60	46	39
Övriga upplupna kostnader	69	215	13	11
Summa	175	275	59	50

Övriga upplupna kostnader avser exempelvis upplupna provisioner och upplupna kostnader för material och installationer.

Not 33 Utdelning per aktie

Utdelningar som beslutades under 2018 och 2017 uppgick till 635 Mkr (8,04 kr per preferensaktie och 55 468,04 kr per stamaktie) respektive 675 Mkr (9,74 kr per preferensaktie och 57 769,74 kr per stamaktie). På bolagsstämman den 28 juni 2019 kommer en utdelning avseende räkenskapsåret 2018 på 7,81 kr per preferensaktie och 47 197,81 kr per stamaktie, totalt 550 Mkr, att föreslås. Den föreslagna utdelningen har inte redovisats som skuld i dessa finansiella rapporter.

Not 34 Övriga justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet

Koncernen	2018	2017
Realisationsvinster/-förluster från immateriella och materiella anläggningstillgångar	-9	-4
Nedskrivning av kundfordringar	0	-1
Orealiserade valutakursdifferenser	-36	2
Inkurans/nedskrivning av lager	-3	2
Avsättningar	92	-44
Övrigt	-1	19
Förändring i eget kapital som inte påverkar kassaflödet	-	3
Summa koncernen	43	-23

Not 35 Likvida medel

I likvida medel i kassaflödesanalysen ingår följande:

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Kassa och bank	7 209	6 252	6 792	5 915
Kortfristiga placeringar	-	-	-	-
Summa	7 209	6 252	6 792	5 915

Not 36 Finansiella instrument

Finansiella instrument per kategori

Koncernen

Tillgångar i balansräkningen	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	Summa redovisat värde	Summa verkligt värde
31 december 2018				
Andelar i intresseföretag	17 693	–	17 693	17 693
Fordringar hos intresseföretag och joint ventures	–	55	55	55
Andra långfristiga värdepappersinnehav	7 391	–	7 391	7 391
Andra långfristiga fordringar	–	517	517	517
Kundfordringar	–	341	341	341
Övriga fordringar	–	356	356	356
Upplupna ränteintäkter	–	1	1	1
Kassa och bank	–	7 209	7 209	7 209
Summa	25 084	8 479	33 563	33 563
31 december 2017				
Andelar i intresseföretag	22 064	–	22 064	22 064
Fordringar hos intresseföretag och joint ventures	–	64	64	64
Andra långfristiga värdepappersinnehav	7 452	–	7 452	7 452
Andra långfristiga fordringar	–	517	517	517
Kundfordringar	–	359	359	359
Övriga fordringar	–	8	8	8
Upplupna ränteintäkter	–	–	–	–
Kassa och bank	–	6 252	6 252	6 252
Summa	29 516	7 200	36 716	36 716

Koncernen

Skulder i balansräkningen	Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	Summa redovisat värde	Summa verkligt värde
31 december 2018			
Långfristiga räntebärande skulder	15	15	18
Kortfristiga räntebärande skulder	5	5	5
Leverantörsskulder	200	200	200
Övriga skulder	416	416	416
Summa	636	636	639
31 december 2017			
Leverantörsskulder	255	255	255
Övriga skulder	–	–	–
Summa	255	255	255

Moderföretaget

	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	Summa redovisat värde	Summa verkligt värde
Tillgångar i balansräkningen				
31 december 2018				
Fordringar hos koncernföretag	–	1 792	1 792	1 792
Andelar i intresseföretag	17 688	–	17 688	17 688
Andra långfristiga värdepappersinnehav	7 391	–	7 391	7 391
Andra långfristiga fordringar	–	514	514	514
Övriga fordringar	–	1	1	1
Kassa och bank	–	6 792	6 792	6 792
Summa	25 079	9 099	34 178	34 178
31 december 2017				
Fordringar hos koncernföretag	–	1 800	1 800	1 800
Andelar i intresseföretag	22 059	–	22 059	22 059
Andra långfristiga värdepappersinnehav	7 452	–	7 452	7 452
Andra långfristiga fordringar	–	514	514	514
Övriga fordringar	–	8	8	8
Upplupna ränteintäkter	–	3	3	3
Kassa och bank	–	5 915	5 915	5 915
Summa	29 511	8 240	37 751	37 751

Moderföretaget

	Finansiella Skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	Summa redovisat värde	Summa verkligt värde
Skulder i balansräkningen			
31 december 2018			
Leverantörsskulder	6	6	6
Övriga skulder	–	–	–
Summa	6	6	6
31 december 2017			
Leverantörsskulder	6	6	6
Skulder till koncernföretag	3	3	3
Övriga skulder	–	–	–
Summa	9	9	9

Resultat från finansiella instrument per värderingskategori

Koncernen

	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	Summa
2018				
Utdelningar	722	–	–	722
Ränteintäkter	6	26	–	32
Värdeförändringar	-3 550	–	–	-3 550
Summa	-2 822	26	–	-2 796
2017				
Utdelningar	730	–	–	730
Ränteintäkter	12	29	–	41
Värdeförändringar	4 256	–	–	4 256
Summa	4 998	29	–	5 027

Moderföretaget

	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	Summa
2018				
Utdelningar	722	–	–	722
Ränteintäkter	6	52	–	58
Värdeförändringar	-3 550	–	–	-3 550
Summa	-2 822	52	–	-2 770
2017				
Utdelningar	730	–	–	730
Ränteintäkter	12	31	–	43
Värdeförändringar	4 256	–	–	4 256
Summa	4 998	31	–	5 029

Beräkning av verkligt värde

Tabellen nedan visar finansiella instrument värderade till verkligt värde, utifrån hur klassificeringen i verkligt värdehierarkin gjorts. Tabellen inkluderar även upplysning om nivåindelning för de tillgångar och skulder där upplysning om verkligt värde erfordras. De olika nivåerna definieras enligt följande:

(a) Finansiella instrument i nivå 1.

Verkligt värde på finansiella instrument som handlas på en aktiv marknad baseras på noterade marknadspriser på balansdagen. En marknad betraktas som aktiv om noterade priser från en börs, mäklare, industrigrupp, prissättningstjänst eller övervakningsmyndighet finns lätt och regelbundet tillgängliga och dessa priser representerar verkliga och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på armlängds avstånd. Det noterade marknadspris som används för koncernens finansiella tillgångar är den aktuella slutkursen.

(b) Finansiella instrument i nivå 2.

Verkligt värde på finansiella instrument som inte handlas på en aktiv marknad fastställs med hjälp av värderingstekniker. Härvid används i så stor utsträckning som möjligt marknadsinformation då denna finns tillgänglig medan företagsspecifik information används i så liten utsträckning som möjligt. Om samtliga väsentliga indata som krävs för verkligt värdevärderingen av ett instrument är observerbara återfinns instrumentet i nivå 2.

(c) Finansiella instrument i nivå 3.

I de fall ett eller flera väsentliga indata inte baseras på observerbar marknadsinformation klassificeras det berörda instrumentet i nivå 3.

I de fall en noterad värdering saknas, görs egna bedömningar av bolagets ansvariga förvaltare gällande det verkliga värdet. Bedömningen av det verkliga värdet ska i första hand baseras på transaktioner under det senaste året gjorda på armlängds avstånd. Finns inga sådana kan multipel- eller kassaflödesvärdering ligga till grund för bedömningen. Även värdering som gjorts av tredje part och anses vara relevant kan användas som underlag.

Samtliga värderingar i nivå 3 baseras på antaganden och bedömningar som FAM:s företagsledning anser vara rimliga under gällande omständigheter baserade på t.ex. oberoende värderingar och historiska emissionsvärderingar. Förändrade antaganden kan leda till betydande justeringar av redovisade värden och det verkliga utfallet kan komma att avvika från gjorda uppskattningar och bedömningar. En 10-procentig förändring i bedömt verkligt värde innebär en ökning/minskning med 690 (600) Mkr.

Följande tabell visar koncernens finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde per 31 december 2018 samt de tillgångar och skulder för vilka upplysning om verkligt värde erfordras.

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Tillgångar				
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Andelar i intresseföretag	17 380	–	313	17 693
Andra långfristiga värdepappersinnehav				
– Noterade aktier	800	–	–	800
– Onoterade aktier och andelar	–	–	5 941	5 941
– Fondinnehav	–	–	643	643
– Obligationer	–	–	7	7
Upplupna ränteintäkter	–	–	–	–
Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde				
Fordringar hos intresseföretag och joint ventures	–	–	55	55
Andra långfristiga fordringar	–	–	517	517
Kundfordringar och övriga finansiella tillgångar	–	–	697	697
Upplupna ränteintäkter	–	–	1	1
Kassa och bank	7 209	–	–	7 209
Summa tillgångar	25 389	–	8 174	33 563
Skulder				
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde				
Långfristiga räntebärande skulder	–	–	15	15
Kortfristiga räntebärande skulder	–	–	5	5
Leverantörsskulder	–	–	200	200
Övriga skulder	–	–	416	416
Summa skulder	–	–	636	636

Det har inte skett några överföringar mellan Nivå 1 och Nivå 2 under året.

Följande tabell visar koncernens finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde per 31 december 2017 samt de tillgångar och skulder för vilka upplysning om verkligt värde erfordras.

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Tillgångar				
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Andelar i intresseföretag	21 697	–	367	22 064
Andra långfristiga värdepappersinnehav				
– Noterade aktier	1 798	–	–	1 798
– Onoterade aktier och andelar	–	–	4 796	4 796
– Fondinnehav	–	19	838	857
– Obligationer	–	–	1	1
Upplupna ränteintäkter	–	–	–	–
Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde				
Fordringar hos intresseföretag och joint ventures	–	–	64	64
Andra långfristiga fordringar	–	–	517	517
Kundfordringar och övriga finansiella tillgångar	–	–	367	367
Upplupna ränteintäkter	–	–	–	–
Kassa och bank	6 252	–	–	6 252
Summa tillgångar	29 747	19	6 950	36 716
Skulder				
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde				
Leverantörsskulder	–	–	255	255
Övriga skulder	–	–	–	–
Summa skulder	–	–	255	255

Det har inte skett några överföringar mellan Nivå 1 och Nivå 2 under året.

Följande tabell visar moderföretagets finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde per 31 december 2018 samt de tillgångar och skulder för vilka upplysning om verkligt värde erfordras.

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Tillgångar				
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Andelar i intresseföretag	17 380	–	308	17 688
Andra långfristiga värdepappersinnehav				
– Noterade aktier	800	–	–	800
– Onoterade aktier och andelar	–	–	5 941	5 941
– Fondinnehav	–	–	643	643
– Obligationer	–	–	7	7
Upplupna ränteintäkter	–	–	–	–
Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde				
Fordringar hos koncernföretag	–	–	1 792	1 792
Andra långfristiga fordringar	–	–	514	514
Kundfordringar och övriga finansiella tillgångar	–	–	1	1
Upplupna ränteintäkter	–	–	–	–
Kassa och bank	6 792	–	–	6 792
Summa tillgångar	24 972	–	9 206	34 178
Skulder				
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde				
Leverantörsskulder	–	–	6	6
Övriga skulder	–	–	–	–
Summa skulder	–	–	6	6

Det har inte skett några överföringar mellan Nivå 1 och Nivå 2 under året.

Följande tabell visar moderföretagets finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde per 31 december 2017 samt de tillgångar och skulder för vilka upplysning om verkligt värde erfordras.

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Tillgångar				
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Andelar i intresseföretag	21 697	–	362	22 059
Andra långfristiga värdepappersinnehav				
– Noterade aktier	1 798	–	–	1 798
– Onoterade aktier och andelar	–	–	4 796	4 796
– Fondinnehav	–	19	838	857
– Obligationer	–	–	1	1
Upplupna ränteintäkter	–	–	–	–
Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde				
Fordringar hos koncernföretag	–	–	1 800	1 800
Andra långfristiga fordringar	–	–	514	514
Kundfordringar och övriga finansiella tillgångar	–	–	8	8
Upplupna ränteintäkter	–	–	3	3
Kassa och bank	5 915	–	–	5 915
Summa tillgångar	29 410	19	8 322	37 751
Skulder				
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde				
Leverantörsskulder	–	–	6	6
Skulder till koncernföretag	–	–	3	3
Övriga skulder	–	–	–	–
Summa skulder	–	–	9	9

Det har inte skett några överföringar mellan Nivå 1 och Nivå 2 under året.

Följande tabell visar koncernens förändringar för instrument på nivå 3 under 2018.

	Onoterade innehav	Fond-innehav	Summa
Ingående balans	5 164	838	6 002
Överföringar till nivå 3	–	–	–
Överföringar från nivå 3	–	–	–
Inköp	498	188	686
Försäljning	-266	-860	-1 126
Orealiserade vinster och förluster redovisade i resultaträkningen hänförliga till tillgångar som innehas vid rapportperiodens slut	1 137	171	1 308
Vinster och förluster redovisade i resultaträkningen hänförliga till under perioden avyttrade tillgångar	-272	306	34
Utgående balans	6 261	643	6 904

Inga överföringar har skett mellan nivå 2 och nivå 3.

Följande tabell visar koncernens förändringar för instrument på nivå 3 under 2017.

	Onoterade innehav	Fond-innehav	Summa
Ingående balans	5 102	687	5 789
Överföringar till nivå 3	–	–	–
Överföringar från nivå 3	–	–	–
Inköp	168	141	309
Försäljning	-18	-709	-727
Orealiserade vinster och förluster redovisade i resultaträkningen hänförliga till tillgångar som innehas vid rapportperiodens slut	740	116	856
Vinster och förluster redovisade i resultaträkningen hänförliga till under perioden avyttrade tillgångar	-828	603	-225
Utgående balans	5 164	838	6 002

Inga överföringar har skett mellan nivå 2 och nivå 3.

Följande tabell visar moderföretagets förändringar för instrument på nivå 3 under 2018.

	Onoterade innehav	Fond-innehav	Summa
Ingående balans	5 159	838	5 997
Överföringar till nivå 3	–	–	–
Överföringar från nivå 3	–	–	–
Inköp	498	188	686
Försäljning	-266	-860	-1 126
Orealiserade vinster och förluster redovisade i resultaträkningen hänförliga till tillgångar som innehas vid rapportperiodens slut	1 137	171	1 308
Vinster och förluster redovisade i resultaträkningen hänförliga till under perioden avyttrade tillgångar	-272	306	34
Utgående balans	6 256	643	6 899

Inga överföringar har skett mellan nivå 2 och nivå 3.

Följande tabell visar moderföretagets förändringar för instrument på nivå 3 under 2017.

	Onoterade innehav	Fond-innehav	Summa
Ingående balans	5 097	687	5 784
Överföringar till nivå 3	–	–	–
Överföringar från nivå 3	–	–	–
Inköp	168	141	309
Försäljning	-18	-709	-727
Orealiserade vinster och förluster redovisade i resultaträkningen hänförliga till tillgångar som innehas vid rapportperiodens slut	740	116	856
Vinster och förluster redovisade i resultaträkningen hänförliga till under perioden avyttrade tillgångar	-828	603	-225
Utgående balans	5 159	838	5 997

Inga överföringar har skett mellan nivå 2 och nivå 3.

Not 37 Eventualförpliktelser och åtaganden

Borgensåtaganden

Moderföretaget har gått i borgen för ett lån på 80 (80) Mkr som upptagits av dotterföretaget SAMF Sweden AB:s intresseföretag Acturum Development AB:s dotterföretag Acturum Real Estate AB. Detta åtagande väntas inte föranleda några utbetalningar.

Investeringsåtaganden

Koncernens och moderföretagets återstående åtaganden i fondinvesteringar uppgår till 11 (288) Mkr.

Not 38 Transaktioner med närstående

Utöver vad som redovisas i övrigt i denna årsredovisning lämnas nedan ytterligare upplysningar om närstående.

Koncernen

Närståenderelationer som innebär ett betydande inflytande

FAM står under betydande inflytande (enligt definition IAS 24, Upplysningar om närstående) från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse, Marianne och Marcus Wallenbergs Stiftelse samt Stiftelsen Marcus och Amalia Wallenbergs Minnesfond.

FAM köper tjänster från Wallenberg Foundations AB och Investor AB och dess dotterföretag. Wallenberg Foundations och Investor ägs till del av Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse, Marianne och Marcus Wallenbergs Stiftelse samt Stiftelsen Marcus och Amalia Wallenbergs Minnesfond. Transaktioner med dessa bolag prissätts på marknadsmässiga villkor.

Företag med gemensamma styrelseledamöter

Utöver angivna närståenderelationer finns ett flertal företag i vilka FAM och företaget har gemensamma styrelseledamöter. Då dessa situationer antingen inte bedöms innebära inflytande av den karaktär som anges i IAS 24, eller då transaktionerna avser immateriella belopp, har upplysningar inte lämnats i denna not.

Transaktioner med närstående

Transaktioner med närstående prissätts på marknadsmässiga villkor. För mer information om Moderföretaget, se nedan.

Med nyckelpersoner

För information om löner och andra ersättningar, kostnader och förpliktelser avseende pensioner och liknande förmåner samt avtal avseende avgångsvederlag till styrelse, VD och andra ledande befattningshavare, se not 11, Ersättningar till anställda mm. För information om konvertibla skuldebrev till andra ledande befattningshavare i IPCO, se not 30.

Transaktioner med närstående

	Intresseföretag och joint ventures		Aktieägare		Andra närstående	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Utdelning/inlösen	678	673	-	-	-	-
Ränteintäkter	2	7	-	-	-	-
Försäljning av varor/tjänster	-	-	-	-	-	-
Inköp av varor/tjänster	0	0	-	-	45	41
Finansiella kostnader	-	-	-	-	-	-
Fordran	55	64	-	-	-	-
Skuld	-	-	-	-	-	-

Utöver ovanstående uppgifter finns utställda garantiförbindelser till förmån för intresseföretags dotterföretag uppgående till 80 (80) Mkr, se not 5a och 37.

Moderföretaget

Moderföretaget har en närståenderelation med sina dotterföretag, intresseföretag samt gemensamt styrda företag, se not 5, Andelar i intresseföretag, gemensamt styrda företag och dotterföretag.

Transaktioner med närstående

	Dotterföretag		Intresseföretag och gemensamt styrda företag		Aktieägare		Andra närstående	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Utdelning/inlösen	-	-	678	673	-	-	-	-
Ränteintäkter	28	3	-	5	-	-	-	-
Försäljning av varor/tjänster	-	48	-	-	-	-	-	0
Inköp av varor/tjänster	-	-	0	0	-	-	42	40
Finansiella kostnader	-	-	-	-	-	-	-	-
Fordran	1 792	1 800	-	-	-	-	-	-
Skuld	-	3	-	-	-	-	-	-

Försäljning av varor/tjänster till dotterföretag 2017 avser fakturerade kostnader till IPCO AB. Försäljningen och de fakturerade kostnaderna ingår i Övriga externa kostnader i Förvaltningskostnader.

Utöver ovanstående uppgifter finns utställda garantiförbindelser till förmån för dotterföretags intresseföretags dotterföretag uppgående till 80 (80) Mkr, se not 5a och 37.

Not 39 Förvärv

Den 2 juni 2017 ingick IPCO AB (tidigare F Intressenter 3 AB) ett avtal om att förvärva 100 % av Sandvik Process Systems från Sandvik AB (publ). Affären, som slutfördes den 1 december 2017, innefattade såväl förvärv av aktier i svenska och utländska dotterföretag som inkrämsförvärv.

En första beräkning av köpeskillingen uppgick till 4 496 Mkr. Den 1 december 2017 erlades en likvid på 4 472 Mkr baserat på den finansiella rapporteringen per oktober 2017. Under 2018 fastställdes den slutliga köpeskillingen vilken uppgick till 4 320 Mkr och mellanskillnaden reglerades kontant mellan parterna.

Verkligt värde av tillgångar och skulder som redovisas till följd av förvärvet är följande:

	Preliminär	Justeringar	Slutgiltig
Immateriella anläggningstillgångar	1 800	–	1 800
Materiella anläggningstillgångar	517	27	544
Finansiella anläggningstillgångar	47	–	47
Varulager	366	–	366
Kundfordringar	358	–	358
Övriga fordringar	272	11	283
Likvida medel	80	–	80
Förpliktelser avseende ersättningar efter avslutad anställning	-32	–	-32
Övriga förpliktelser avseende ersättningar till anställda	-2	–	-2
Övriga avsättningar	-44	–	-44
Uppskjutna skatteskulder	-346	48	-298
Checkräkningskredit	-26	-179	-205
Förskott från kunder	-145	–	-145
Leverantörsskulder	-166	–	-166
Övriga skulder	-667	9	-658
Förvärvade identifierbara nettotillgångar	2 012	-84	1 928
Goodwill	2 484	-92	2 392
Köpeskillning	4 496	-176	4 320

Värdet av förvärvade tillgångar och övertagna skulder har fastställts slutgiltigt och har lett till en justering av nettotillgångar om -84 Mkr och goodwill om -92 Mkr. Goodwill motiveras av djup teknisk kompetens inom applikationer och processer samt hög lönsamhet i den förvärvade verksamheten. Övervägande del av redovisad goodwill förväntas vara icke skattemässigt avdragsgill.

Intäkter och resultat i förvärvad rörelse

Om förvärvet hade genomförts den 1 januari 2017 hade koncernens omsättning 2017 uppgått till ca 1 800 Mkr. Rörelseresultatet är svårt att bedöma då verksamheten tidigare ingick i en större koncern där olika allokeringar av kostnader inom den koncernen påverkat resultatnivåer.

Förvärvens effekt på kassaflödet	Preliminär	Betalning 2017	Slut- reglering 2018	Totalt
Kassaflöde för att förvärva dotterföretag, efter avdrag för förvärvade likvida medel				
Kontant köpeskillning	4 496	4 472	-152	4 320
Avgår: Förvärvade tillgodohavanden				
Likvida medel	80	80	–	80
Totalt förvärvade tillgodohavanden	80	80	–	80
Nettoutflöde av likvida medel – investeringsverksamheten	4 416	4 392	-152	4 240

Förvärvsrelaterade kostnader

Förvärvsrelaterade kostnader om 58 Mkr ingick i övriga kostnader i resultaträkningen 2017 samt i den löpande verksamheten i kassaflödesanalysen.

Not 40 Förslag till resultatdisposition

Till årsstämman förfogande står följande vinstmedel:

	Kr
Överkursfond	14 362 765 525
Balanserad vinst	28 738 562 009
Årets resultat	-2 648 782 945
Totalt	40 452 544 589

Styrelsen föreslår att vinstmedel disponeras enligt följande:

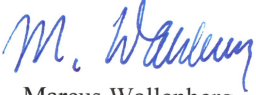
– utdelning på preferensaktier	78 021 900
– utdelning på stamaktier	471 978 100
– återbetalning av villkorade aktieägartillskott	250 000 000
– i ny räkning överföres	39 652 544 589
Totalt	40 452 544 589

Not 41 Händelser efter balansdagen

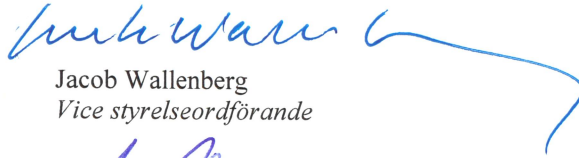
Bergvik Skog AB har under maj 2019 delat ut sitt dotterföretag Bergvik Skog Väst AB till ägarna i Bergvik Skog AB. FAM har därefter tillfört sina erhållna aktier i Bergvik Skog Väst AB till sitt helägda dotterföretag Kopparfors Skogar AB. Bergvik Skog Väst AB genomgick den 31 maj 2019 en fullständig fission med följden att Kopparfors Skogar numera är direkt ägare till tillgångar och skulder i före detta Bergvik Skog Väst AB i förhållande till sin ägarandel, 15,48%. De huvudsakliga tillgångarna utgörs av skogsmark och biologiska tillgångar uppgående till ca 280 000 hektar.

Moderföretagets och koncernens resultat- och balansräkningar kommer att föreläggas årsstämman den 28 juni 2019 för fastställelse.

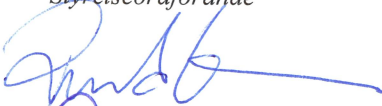
Stockholm den 10 juni 2019

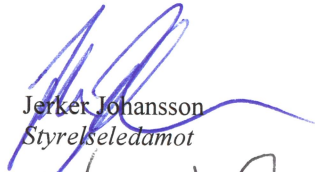
Marcus Wallenberg
Styrelseordförande

Jacob Wallenberg
Vice styrelseordförande

Rickard Gustafson
Styrelseledamot

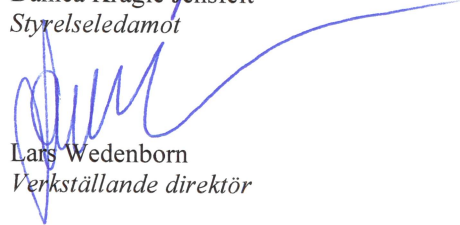
Jerker Johansson
Styrelseledamot

Danica Kragic Jensfelt
Styrelseledamot

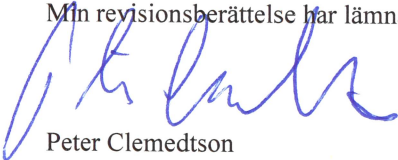

Magnus Nicolin
Styrelseledamot

Lars Wedenborn
Verkställande direktör

Min revisionsberättelse har lämnats den 10 juni 2019

Peter Clemedtson
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i FAM AB, org.nr 556740-0246

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för FAM AB för år 2018.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), såsom de antagits av EU, och årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och koncernen.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionsred i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorsred i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS, så som de antagits av EU, och årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionsred i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

En ytterligare beskrivning av mitt ansvar för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen finns på Revisorsinspektionens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/revisornsansvar. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för FAM AB för år 2018 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Jag tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisionssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation, och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Mitt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed mitt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

En ytterligare beskrivning av mitt ansvar för revisionen av förvaltningen finns på Revisorsinspektionens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/revisornsansvar. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

Stockholm den 10 juni 2019

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Peter Clemedtson', written in a cursive style.

Peter Clemedtson
Auktoriserad revisor